नेपाली मातृभाषा

क ख कोसेली

भाग २

डा. वीरेन्द्र केसी
उद्धव प्रसाद अधिकारी
श्रीधर मान सिंह बस्न्यात
डा. घनश्याम परिश्रमी

॥ गणेश स्तोत्र ॥

वक्रतुण्ड महाकाय कोटि सूर्य समप्रभः ।
निर्विघ्नं कुरु मे देव सर्व कार्य सु सर्वदा ॥

(भावः बाङ्गो सुँड र ठूलो शरीर भएका कोटि सूर्य समान तेज भएका
हे गजनाथ मेरो सबै काममा सधैँ निर्विघ्न पारीदिनुहोस् ।)

॥ सरस्वती वन्दना ॥

सरस्वती मया दृष्टा वीणापुस्तकधारिणी ।
हंसवाहनसंयुक्ता विद्यादानं करोतु मे ॥

(भावः हातमा वीणा र पुस्तक लिएकी, हाँसमा चढेकी
सरस्वती मैले देखिइन उनले मलाई विद्या दान गरुन् ।)

राष्ट्रिय गान

रचनाकार : व्याकुल माइला
सँगीतकार : अम्बर गुरुङ्

सयौं थुँगा फूलका हामी, एउटै माला नेपाली
सार्वभौम भई फैलिएका, मेची–महाकाली ।
प्रकृतिका कोटि–कोटि सम्पदाको आँचल
वीरहरूका रगतले स्वतन्त्र र अटल ।
ज्ञानभूमि, शान्तिभूमि, तराई, पहाड, हिमाल
अखण्ड यो प्यारो हाम्रो मातृभूमि नेपाल ।
बहुल जाति, भाषा, धर्म, संस्कृति छन् विशाल
अग्रगामी राष्ट्र हाम्रो, जय जय नेपाल ॥

NATIONAL ANTHEM

English
God of Nations at Thy feet
In the bonds of love we meet
Hear our voices, we entreat
God defend our free land
Guard Pacific's triple star
From the shafts of strife and war
Make her praises heard afar
God defend New Zealand

Māori:
E Ihowā Atua,
O ngā iwi mātou rā
Āta whakarangona;
Me aroha noa
Kia hua ko te pai;
Kia tau tō atawhai;
Manaakitia mai
Aotearoa

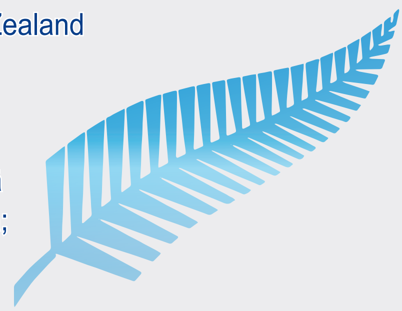

नेपाली मातृभाषा क ख कोसेळी

भाग २

सम्पादक:
डा. वीरेन्द्र केसी
उद्धव प्रसाद अधिकारी
श्रीधर मान सिंह बस्न्यात

भाषा सम्पादक:
डा. घनश्याम परिश्रमी

प्रकाशक:

mark minds
marketing & solutions

नेपाली साहित्य समाज न्युजिल्यान्ड एवम् गैर अवासीय नेपाली सङ्घ न्युजिल्यान्डको
लागि मार्क माइण्डस् प्रा.लि.,काठमाडौं द्वारा प्रकाशित

काठमाण्डौं, नेपाल
फोन नं. ४५९२९६७, E: mmarkminds02@gmail.com

कृति:
नेपाली मातृभाषा क ख कोसेली (भाग २)

सर्वाधिकार:
© सम्पादकमा

लेआउट डिजाइन:
अमिर जोशी, मो. ९८४१७९५५६८

प्रकाशन:
मार्क माइण्डस् प्रा.लि., बानेश्वर, काठमाडौँ

पहिलो संस्करण (४०० प्रति):
भाद्र २०८२

मूल्य:
रू ४००।- (US $10)

आइ एस बि एन नं. : ९७८-९९३७-१-९०९४-७
ISBN No. : 978-9937-1-9094-7

(This Nepali alphabet book is intended to provide complimentarily to Nepali communities for the purpose of teaching Nepali language to children in New Zealand.)

यस पुस्तकको कुनै अंश वा पुरै पुस्तक प्रकाशकको पूर्व स्वीकृति लिएर मात्र पुनरुत्पादन, फोटोकपी वा प्रकाशन गर्न पाइने छ ।

सम्पादकीय

अन्य देशमा जस्तै न्युजिल्यान्डमा पनि नेपालीहरूको जनसंख्या दिनानुदिन बढ्दै गइरहेको छ। प्रवासमा रहेका बालबालिकाहरूलाई नेपाली भाषा, संस्कृति र कला सिकाउनु र मातृभूमिसँग जोडेर राख्नु हाम्रो दायित्व हो। नेपाली भाषा, कला र संस्कृतिलाई प्रवासमा रहेका हाम्रा भावी पुस्तामा हस्तान्तरण गरी जगेर्ना गर्न टेवा पुऱ्याउने ध्येयले न्युजिल्यान्डमा विभिन्न सङ्घसंस्था मार्फत नेपाली भाषाका कक्षाहरू सञ्चालन हुदै आएका छन्। न्युजिल्यान्डभरि नै पाठ्यपुस्तकमा एकरूपता होस् भन्ने हेतुले नेपाली साहित्य समाज (ने.सा.स.) र गैर–आवासीय नेपाली सङ्घ (गै.आ.ने.सं.) न्युजिल्यान्डले संयुक्तरूपमा २०८० चैत्रमा पहिलो संस्करण प्रकाशन गरेकोमा विभिन्न सङ्घ संस्थाहरूबाट थप सामग्री सहित माग भईआएको हुँदा यो दोस्रो संस्करण पनि मार्क माइण्डस् प्रा. लि., काठमाडौंको सहयोगमा प्रकाशन गरेका हौं।

यस पुस्तकले प्रवासमा रहेका नेपाली मूलका बालबालिकालाई नेपाली मातृभाषा, संस्कृति र कलालाई बुझ्न र पुस्तान्तरण गर्न मद्दत गर्नेछ भन्ने विश्वास लिएका छौं। नेपाली सँगै अङ्ग्रेजी भाषा प्रयोग गर्दा बालबालिकाहरूलाई नेपाली भाषा सिकाउन सजिलो हुन्छ भन्ने ठानेर पुस्तकमा दुबै भाषाको समान रूपमा प्रयोग गरिएको छ। सिकाइलाई रोचक बनाउन रङ्गीन चित्रहरूको प्रयोग गरिएको छ। बालबालिकाहरूले दिनानुदिन देख्ने र भोग्ने विभिन्न विषयवस्तुलाई समेटेर पुस्तक तयार पारिएकोले सजिलैसँग सिकाउन पुस्तक उपयोगी हुने विश्वास लिएका छौं। सिकाइलाई प्रभावकारी बनाउन पुस्तकभित्र विभिन्न विषयका अभ्यासहरू पनि राखिएको छ।

यो पुस्तक तयार पार्ने जिम्मा हामीलाई दिइएकोमा डा. वीरेन्द्र केसीको नेतृत्वमा रहेको नेपाली साहित्य समाज न्युजिल्यान्डको कार्यसमिति २०२३/२०२५ र श्री लाल केसीको नेतृत्वमा रहेको गैर आवासीय नेपाली सङ् घ न्युजिल्यान्डको कार्यसमिति २०२३/२०२५ प्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछौं। पुस्तक तयारीको क्रममा महत्वपूर्ण सुझाव उलपब्ध गराइदिनु भएकोमा प्रा. पीताम्बर शर्मा दाहाल तथा बाबुराजा महर्जन प्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछौं। त्यसै गरी महत्वपूर्ण सुझाव दिने न्युजिल्यान्ड नेपाल सोसाईटी अक्ल्यान्ड, नेपाल न्युजिल्यान्ड फ्रेन्डसिप सोसाईटी क्राइस्टचर्च, क्यान्टवरी नेपाली सोसाईटी, मिड क्यान्टवरी नेपाली सोसाईटीलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछौं। पुस्तकको डिजाइन, छपाइ र प्रकाशनमा सहयोग पुऱ्याउने मार्क माईण्डस् प्रा.लि., काठमाडौं, नेपाल साथै अन्य कार्यमा सहयोग पुऱ्याउनु हुने सम्पूर्णलाई कृतज्ञता व्यक्त गर्दछौं। यसबाट बालबालिकाहरूले अवश्य लाभ लिनेछन् भन्ने विश्वास गर्दै पुस्तकमार्फत भविष्यका कर्णाधारसँग जोडिन पाएकामा हामी हर्षित भएका छौं।

सम्पादक समूह

विषयसूची

खण्ड १ (पेज १-४५ सम्म)

१. नेपाली स्वरवर्ण	१
२. नेपाली व्यञ्जनवर्ण	८
३. नेपाल बाह्रखरी	२८
४. अङ्क	३५
५. फलहरू	३७
७. तरकारीहरू	३८
९. घरपालुवा जनावरहरू	३९
११. चराहरू	४०
१३. केही मिश्रित शब्दहरू	४२
१५. आकार तथा रङ्गहरू	४३
१७. नेपाल र न्युजिल्यान्डमा मनाइने चाडहरू	४४
१८. नेपाल र न्युजिल्यान्डका चिनारीहरू	४५

खण्ड २ (पेज ४६-९० सम्म)

१. चित्र चिन र मात्रा लगाई चित्रको नाम पूरा गर	४७
२. दुई अक्षर जोडेर बनेका शब्दहरू पढ	४८
३. चार अक्षर जोडेर बनेका शब्दहरू पढ	४९
४. दुई अक्षर जोडेर शब्द बनाऊ	५०
५. चार अक्षर जोडेर शब्द बनाऊ	५१
६. पूरा अक्षर र आधा अक्षर पढ	५४
७. बालबोली	५५
८. उस्तै अर्थ दिने शब्द	५६
९. विपरीतार्थ शब्द	५७
१०. एकवचन र बहुवचन	५८
११. पुलिङ्ग र स्त्रीलिङ्ग	५९
१२. परिवारमा रहेका व्यक्तिहरू बिचको नाता	६०
१३. भान्सा कोठामा प्रयोग गरिने भाँडाकुडाँ	६१
१४. शरीरका भागको नाम	६३
१५. विभिन्न खेलहरूका नाम	६४
१६. घरपालुवा जनावर	६६
१७. जङ्गली जनावर	६७
१८. केको स्वाद कस्तो हुन्छ ?	६८
१९. जनावर	६९
२०. किरा, घिसने र जलथलमा बस्ने जन्तु	७०
२१. सवारी साधन	७१
२२. कम्प्युटरका भाग	७२
२३. महाद्वीप र महासागर	७३
२४. सात वारको नाम	७४
२४. महिनाको नाम	७६
२५. देशका र राजधानीका नाम	७७
२६. राम्रो र नराम्रो काम	८०
२७. वाक्य	८१
२८. काल	८३
२९. आफ्नो बारे केहि कुराहरु	८८
२९. किसानको रहर	८९
३०. भमरा (गजल)	९०

खण्ड १

नेपाली स्वरवर्ण

अ (a)

अनार Pomegranate

आ (aa)

आमा Mother

इ (i)

इनार Well

ई (ii)

ईश्वर God

उ (u)

उखु Sugarcane

ऊ (uu)

ऊन Wool

नेपाली स्वरवर्ण

ऋ (ri)

ऋषि Sage

ए (e)

१

एक One

ऐ (ei)

ऐना Mirror

ओ (o)

ओठ Lips

औ (au)

औजार Tools

अं (am)

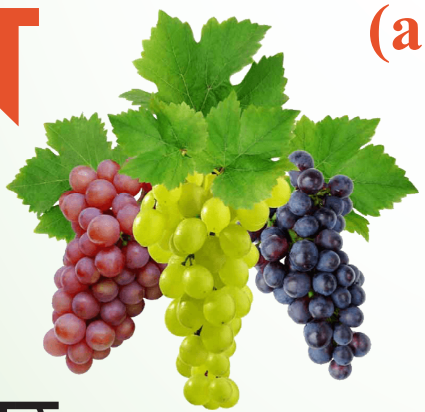

अंगुर Grapes

अः (ah)

अः

अः Am

मिति:

नेपाली स्वरवर्ण

अ

अभ्यास-१

अ बाट अनार

अ अ अ अ अ

अ अ अ अ अ

आ

आ बाट आमा

आ आ आ आ आ

आ आ आ आ आ

इ

इ बाट इनार

इ इ इ इ इ

इ इ इ इ इ

नेपाली स्वरवर्ण

मिति:

ई

ई बाट ईश्वर

ई ई ई ई ई

ई ई ई ई ई

उ

उ बाट उखु

उ उ उ उ उ

उ उ उ उ उ

ऊ

ऊ बाट ऊन

ऊ ऊ ऊ ऊ ऊ

ऊ ऊ ऊ ऊ ऊ

मिति:

नेपाली स्वरवर्ण

ऋ

ऋ बाट ऋषि

ऋ

ए

१

ए बाट एक

ए ए ए ए ए

ऐ

ऐ बाट ऐना

ऐ ऐ ऐ ऐ ऐ

ओ

ओ बाट ओठ

ओ ओ ओ ओ ओ

नेपाली स्वरवर्ण

मिति:

औ

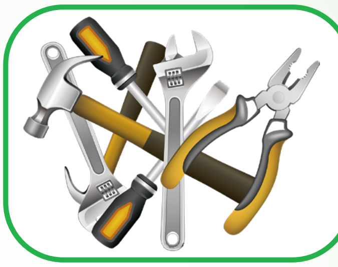

औ बाट औजार

औ औ औ औ औ

औ औ औ औ औ

अं

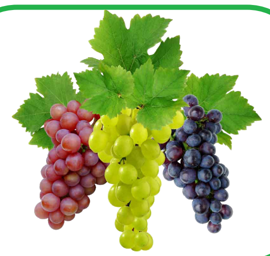

अं बाट अंगुर

अं अं अं अं अं

अं अं अं अं अं

अः

अः

अः बाट अः

अः अः अः अः अः

अः अः अः अः अः

नेपाली व्यञ्जनवर्ण

क (Ka)

कमल Lotus

ख (Kha)

खरायो Rabbit

ग (Ga)

गमला Flowerpot

घ (Gha)

घर House

ङ (Nga)

नङ Nail

च (Cha)

चरा Bird

नेपाली व्यञ्जनवर्ण

छ (Chha)

छहरा Waterfall

ज (Ja)

जरायो Deer

झ (Jha)

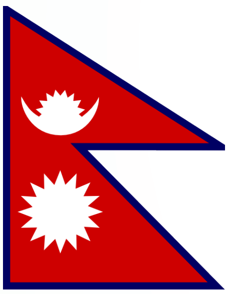

झण्डा Flag

ञ (Na)

गोरुसिङ्गो "ञ" Bull Horn

ट (Ta)

टपरी Leaf Plate

ठ (Tha)

ठडेउरो Oil Lamp Stand

नेपाली व्यञ्जनवर्ण

ड (Da)

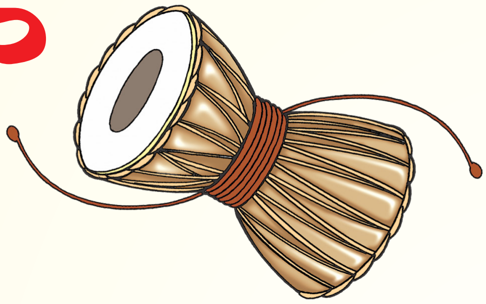

डमरु Drum

ढ (Dha)

ढक Weight

ण (Na)

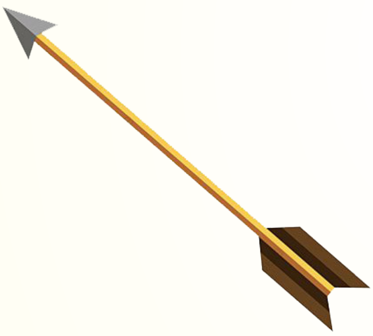

वाण Arrow

त (Ta)

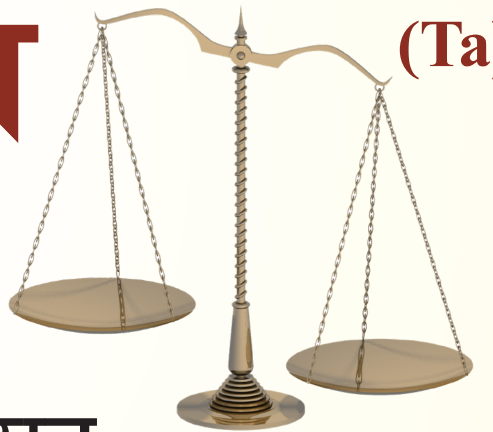

तराजु Scales

थ (Tha)

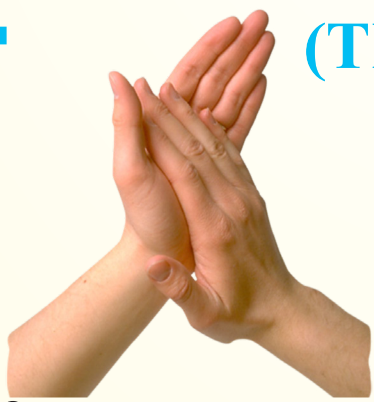

थपडी Clap

द (Da)

दमकल Firefighter

नेपाली व्यञ्जनवर्ण

ध (Dha)

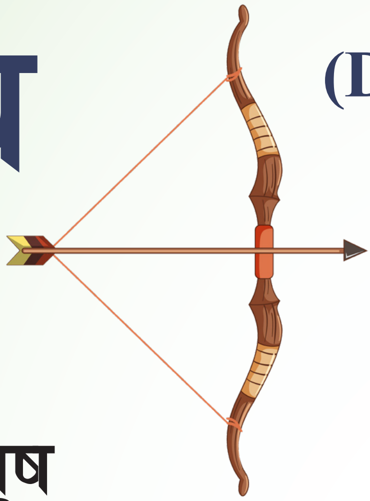

धनुष Bow

न (Na)

नरिवल Coconut

प (pa)

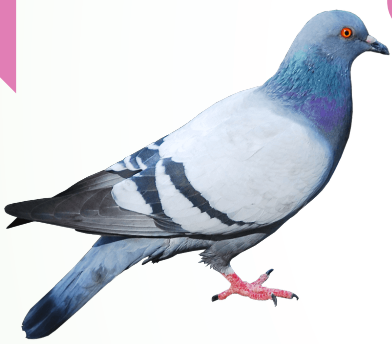

परेवा Pigeon

फ (Pha)

फर्सी Pumpkin

ब (Ba)

बस Bus

भ (Bha)

भकुन्डो Ball

नेपाली व्यञ्जनवर्ण

म Ma)

मकै Maize

य (Ya)

यति Yeti

र (Ra)

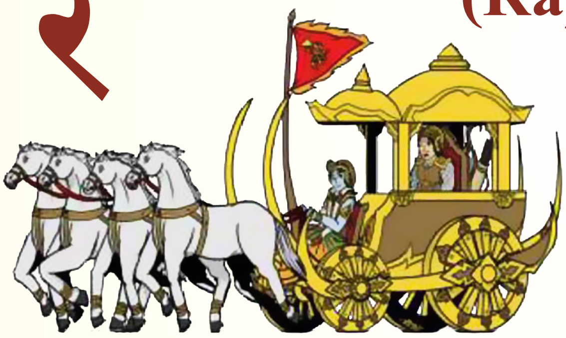

रथ Chariot

ल (La)

लसुन Garlic

व (Wa)

वकिल Lawyer

श (Sha)

शङ्ख Conch

नेपाली व्यञ्जनवर्ण

ष (Sha)

षट्कोण Hexagon

स (Sa)

सलाई Matches

ह (Ha)

हवाइजहाज Aeroplane

क्ष (Ksha)

क्षत्री "क्ष" A Cast

त्र (Tra)

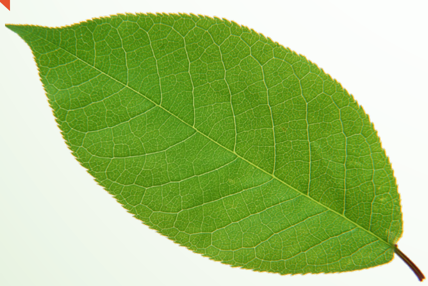

पत्र Leaf

ज्ञ (Gya)

ज्ञानी Wise

मिति:

नेपाली व्यञ्जनवर्ण

क

अभ्यास-२

क बाट कमल

क

ख

ख बाट खरायो

ख

ग

ग बाट गमला

ग

नेपाली व्यञ्जनवर्ण

मितिः

घ

घ बाट घर

घ

ङ

ङ बाट नङ

ङ

च

च बाट चरा

च

मितिः

नेपाली व्यञ्जनवर्ण

छ

छ बाट छहरा

छ

ज

ज बाट जरायो

ज

झ

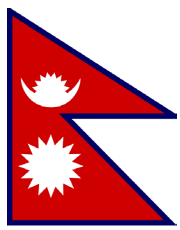

झ बाट झण्डा

झ

नेपाली व्यञ्जनवर्ण

मिति:

ञ

ञ बाट गोरुसिङ्गे "ञ"

ञ

ट

ट बाट टपरी

ट

ठ

ठ बाट ठडेउरो

ठ

मिति:

नेपाली व्यञ्जनवर्ण

ड

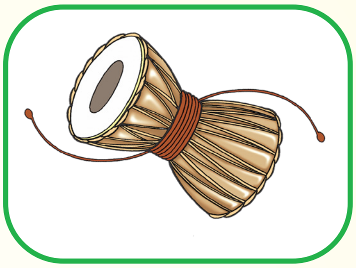

ड बाट डमरु

ड

ढ

ढ बाट ढक

ढ

ण

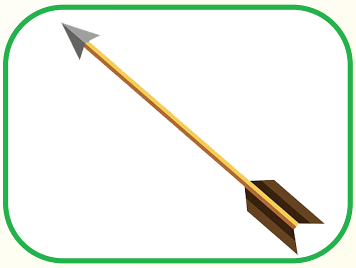

ण बाट बाण

ण

नेपाली व्यञ्जनवर्ण

मितिः

त

त बाट तराजु

त   त त त त

त त त त त

थ

थ बाट थपडी

थ   थ थ थ थ

थ थ थ थ थ

द

द बाट दमकल

द   द द द द

द द द द द

मिति:

नेपाली व्यञ्जनवर्ण

ध

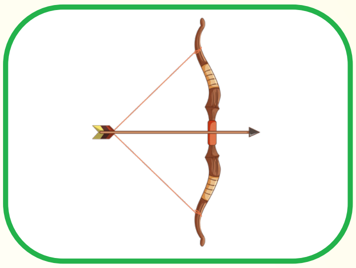

ध बाट धनुष

ध

न

न बाट नरिवल

न

प

प बाट परेवा

प

नेपाली व्यञ्जनवर्ण

मिति:

फ

फ बाट फर्सी

फ

ब

ब बाट बस

ब

भ

भ बाट भकुन्डो

भ

मिति:

नेपाली व्यञ्जनवर्ण

म

म बाट मकै

म

य

य बाट यति

य

र

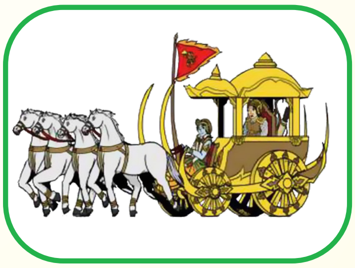

र बाट रथ

र

नेपाली व्यञ्जनवर्ण

मिति:

ल

ल बाट लसुन

ल ल ल ल ल

ल ल ल ल ल

व

व बाट वकिल

व व व व व

व व व व व

श

श बाट शंख

श श श श श

श श श श श

मिति:		

नेपाली व्यञ्जनवर्ण

ष

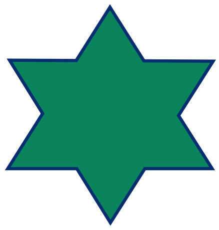

ष बाट षट्कोण

ष

स

स बाट सलाई

स

ह

ह बाट हवाइजहाज

ह

नेपाली व्यञ्जनवर्ण

मितिः

क्ष

क्ष बाट क्षत्री "क्ष"

क्ष

त्र

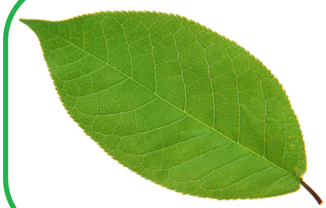

त्र बाट पत्र

त्र

ज्ञ

ज्ञ बाट ज्ञानी

ज्ञ

खाली ठाउँ भर्नुहोस् ।

अ-अः

अ	....	इ	....	....	ऊ
....	ऐ	....	....	अं	....

क-ज्ञ

क	....	ग	....	ङ
....	छ	....	....	....
ट	....	ड	....	....
....	थ	....	....	न
....	....	ब	....	....
....	....	....	व	....
ष	....	ह	....	....
ज्ञ				

मात्रा चिन

आकार	ा
इकार	ि
ईकार	ी
उकार	ु
ऊकार	ू
एकार	े
ऐकार	ै
ओकार	ो
औकार	ौ
अंकार	ं
अ:कार	:

मात्रा चिन र लेख

आकार	...ा......
इकार	....
ईकार	....
उकार	....
ऊकार	....
एकार	....
ऐकार	....
ओकार	....
औकार	....
अंकार	....
अ:कार	....

नेपाली बाह्रखरी

क Ka	का Kaa	कि Ki	की Kee	कु Ku	कू Koo	के Ke	कै Kai	को Ko	कौ Kau	कं Kam	कः Kah
ख Kha	खा Khaa	खि Khi	खी Khee	खु Khu	खू Khoo	खे Khe	खै Khai	खो Kho	खौ Khau	खं Kham	खः Khah
ग Ga	गा Gaa	गि Gi	गी Gee	गु Gu	गू Goo	गे Ge	गै Gai	गो Go	गौ Gau	गं Gam	गः Gah
घ Gha	घा Ghaa	घि Ghi	घी Ghee	घु Ghu	घू Ghoo	घे Ghe	घै Ghai	घो Gho	घौ Ghau	घं Gham	घः Ghah
ङ Nga	ङा Ngaa	ङि Ngi	ङी Ngee	ङु Ngu	ङू Ngoo	ङे Nge	ङै Ngai	ङो Ngo	ङौ Ngau	ङं Ngam	ङः Ngah
च Cha	चा Chaa	चि Chi	ची Chee	चु Chu	चू Choo	चे Che	चै Chai	चो Cho	चौ Chau	चं Cham	चः Chah
छ Chha	छा Chhaa	छि Chhi	छी Chhee	छु Chhu	छू Chhoo	छे Chhe	छै Chhai	छो Chho	छौ Chhau	छं Chham	छः Chhah
ज Ja	जा Jaa	जि Ji	जी Jee	जु Ju	जू Joo	जे Je	जै Jai	जो Jo	जौ Jau	जं Jam	जः Jah
झ Jha	झा Jhaa	झि Jhi	झी Jhee	झु Jhu	झू Jhoo	झे Jhe	झै Jhai	झो Jho	झौ Jhau	झं Jham	झः Jhah
ञ Na	ञा Naa	ञि Ni	ञी Nee	ञु Nu	ञू Noo	ञे Ne	ञै Nai	ञो No	ञौ Nau	ञं Nam	ञः Nah
ट Ta	टा Taa	टि Ti	टी Tee	टु Tu	टू Too	टे Te	टै Tai	टो To	टौ Tau	टं Tam	टः Tah
ठ Tha	ठा Thaa	ठि Thi	ठी Thee	ठु Thu	ठू Thoo	ठे The	ठै Thai	ठो Tho	ठौ Thau	ठं Tham	ठः Thah

नेपाली बाह्रखरी

ड Da	डा Daa	डि Di	डी Dee	डु Du	डू Doo	डे De	डै Dai	डो Do	डौ Dau	डं Dam	डः Dah
ढ Dha	ढा Dhaa	ढि Dhi	ढी Dhee	ढु Dhu	ढू Dhoo	ढे Dhe	ढै Dhai	ढो Dho	ढौ Dhau	ढं Dham	ढः Dhah
ण Na	णा Naa	णि Ni	णी Nee	णु Nu	णू Noo	णे Ne	णै Nai	णो No	णौ Nau	णं Nam	णः Nah
त Ta	ता Taa	ति Ti	ती Tee	तु Tu	तू Too	ते Te	तै Tai	तो To	तौ Tau	तं Tam	तः Tah
थ Tha	था Thaa	थि Thi	थी Thee	थु Thu	थू Thoo	थे The	थै Thai	थो Tho	थौ Thau	थं Tham	थः Thah
द Da	दा Daa	दि Di	दी Dee	दु Du	दू Doo	दे De	दै Dai	दो Do	दौ Dau	दं Dam	दः Dah
ध Dha	धा Dhaa	धि Dhi	धी Dhee	धु Dhu	धू Dhoo	धे Dhe	धै Dhai	धो Dho	धौ Dhau	धं Dham	धः Dhah
न Na	ना Naa	नि Ni	नी Nee	नु Nu	नू Noo	ने Ne	नै Nai	नो No	नौ Nau	नं Nam	नः Nah
प Pa	पा Paa	पि Pi	पी Pee	पु Pu	पू Poo	पे Pe	पै Pai	पो Po	पौ Pau	पं Pam	पः Pah
फ Pha	फा Phaa	फि Phi	फी Phee	फु Phu	फू Phoo	फे Phe	फै Phai	फो Pho	फौ Phau	फं Pham	फः Phah
ब Ba	बा Baa	बि Bi	बी Bee	बु Bu	बू Boo	बे Be	बै Bai	बो Bo	बौ Bau	बं Bam	बः Bah
भ Bha	भा Bhaa	भि Bhi	भी Bhee	भु Bhu	भू Bhoo	भे Bhe	भै Bhai	भो Bho	भौ Bhau	भं Bham	भः Bhah

नेपाली बाह्रखरी

म Ma	मा Ma	मि Mi	मी Mee	मु Mu	मू Moo	मे Me	मै Mai	मो Mo	मौ Mau	मं Mam	मः Mah
य Ya	या Yaa	यि Yi	यी Yee	यु Yu	यू Yoo	ये Ye	यै Yai	यो Yo	यौ Yau	यं Yam	यः Yah
र Ra	रा Raa	रि Ri	री Ree	रु Ru	रू Roo	रे Re	रै Rai	रो Ro	रौ Rau	रं Ram	रः Rah
ल La	ला Laa	लि Li	ली Lee	लु Lu	लू Loo	ले Le	लै Lai	लो Lo	लौ Lau	लं Lam	लः Lah
व Wa	वा Waa	वि Wi	वी Wee	वु Wu	वू Woo	वे We	वै Wai	वो Wo	वौ Wau	वं Wam	वः Wah
श Sha	शा Shaa	शि Shi	शी Shee	शु Shu	शू Shoo	शे She	शै Shai	शो Sho	शौ Shau	शं Sham	शः Shah
ष Sha	षा Shaa	षि Shi	षी Shee	षु Shu	षू Shoo	षे She	षै Shai	षो Sho	षौ Shau	षं Sham	षः Shah
स Sa	सा Saa	सि Si	सी See	सु Su	सू Soo	से Se	सै Sai	सो So	सौ Sau	सं Sam	सः Sah
ह Ha	हा Haa	हि Hi	ही Hee	हु Hu	हू Hoo	हे He	है Hai	हो Ho	हौ Hau	हं Ham	हः Hah
क्ष Ksha	क्षा Kshaa	क्षि Kshi	क्षी Kshee	क्षु Kshu	क्षू Kshoo	क्षे Kshe	क्षै Kshai	क्षो Ksho	क्षौ Kshau	क्षं Ksham	क्षः Kshah
त्र Tra	त्रा Traa	त्रि Tri	त्री Tree	त्रु Tru	त्रू Troo	त्रे Tre	त्रै Trai	त्रो Tro	त्रौ Trau	त्रं Tram	त्रः Trah
ज्ञ Gya	ज्ञा Gyaa	ज्ञि Gyi	ज्ञी Gyee	ज्ञु Gyu	ज्ञू Gyoo	ज्ञे Gye	ज्ञै Gyai	ज्ञो Gyo	ज्ञौ Gyau	ज्ञं Gyam	ज्ञः Gyah

खाली ठाउँ भरेर बाह्रखरी पूरा गर ।

क	……	कि	……	……	कू	के	……	को	कौ	……	कः
……	खा	……	खी	खु	खू	……	……	खो	खौ	खं	……
ग	……	……	गी	……	गू	गे	……	गो	……	……	गः
घ	……	……	घी	……	……	घे	घै	……	……	घं	घः
ङ	ङा	……	ङी	……	……	ङे	……	ङो	ङौ	ङं	ङः
……	चा	……	ची	चु	……	चे	चै	……	चौ	……	चः
छ	……	छि	छी	छु	……	छे	छै	……	छौ	……	……
……	जा	……	जी	……	……	जे	जै	……	जौ	जं	जः
……	……	झि	झी	झु	……	झे	झै	……	……	झं	झः
ञ	……	ञि	……	……	ञू	ञे	……	ञो	ञौ	……	ञः
ट	टा	……	……	टु	……	टे	……	टो	टौ	……	टः
……	……	ठि	ठी	……	ठू	ठे	……	ठो	……	ठं	ठः

खाली ठाउँ भरेर बाह्रखरी पूरा गर ।

ड	......	......	डी	डु	......	डे	डै	......	डौ	......	डः
ढ	ढा	......	......	ढु	......	ढे	......	......	ढौ	ढं	ढः
......	......	णि	णी	......	......	णे	णै	णो	......	णं	णः
त	ता	ति	......	......	तू	......	तै	तो	......	तं	तः
......	था	......	थी	थु	......	थे	......	थो	थौ	......	थः
द	दा	......	......	......	दू	दे	......	दो	......	दं	दः
ध	धा	......	धी	......	धू	धे	......	धो	......	धं	......
न	......	नि	......	नु	......	ने	नै	......	नौ	......	नः
......	......	......	पी	पु	......	पे	पै	......	पौ	पं	पः
फ	......	फि	फी	......	फू	फे	फै	......	फौ	......	......
ब	......	बि	......	बु	......	......	......	बो	बौ	बं	बः
भ	......	भि	......	भु	भू	......	भै	भो	......	भं	......

खाली ठाउँ भरेर बाह्रखरी पूरा गर।

म	......	......	मी	......	मू	मे	मै	......	मौ	......	मः
......	या	यि	......	......	......	ये	यै	यो	......	यं	यः
र	......	रि	......	रु	रू	......	रै	......	......	रं	रः
ल	......	......	ली	लु	......	......	लै	लो	लौ	......	लः
व	वा	वि	......	वु	......	वे	वै	......	वौ	......	......
......	शा	......	शी	शु	......	शे	शै	......	शौ	......	शः
ष	......	......	......	षु	......	षे	षै	......	षौ	षं	षः
स	......	सि	......	सु	......	......	सै	सो	......	सं	सः
ह	......	हि	ही	......	हू	......	है	......	हौ	......	हः
क्ष	क्षा	......	......	......	क्षू	क्षे	क्षै	......	क्षौ	क्षं	......
त्र	त्रा	......	त्री	......	त्रू	त्रे	......	......	त्रौ	......	त्रः
......	......	......	ज्ञी	ज्ञु	......	ज्ञे	ज्ञै	......	ज्ञौ	ज्ञं	ज्ञः

मात्रा मिल्ने अक्षरसँग जोडा मिलाऊ

े	धूप
ो	केरा
ु	मैना
ा	लौका
ै	टीका
ि	अंक
ं	काग
ौ	दिदी
ू	घोडा
ी	सुप

मिल्ने अक्षरहरू जोड

घे	को
छि	गु
जा	खु
चौ	झै
टी	धू
झै	छि
खु	चौ
गु	जा
को	घे
धू	टी

अङ्क (Numbers)

नेपाली	अंग्रेजी	माओरी	
१ (एक)	1 (One)	Tahi (टाही)	
२ (दुई)	2 (Two)	Rua (रुवा)	
३ (तिन)	3 (Three)	Toru (टोरु)	
४ (चार)	4 (Four)	Whā (फा)	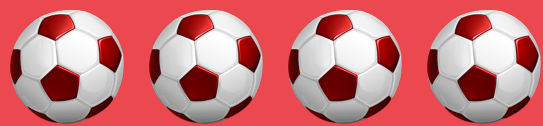
५ (पाँच)	5 (Five)	Rima (रिमा)	
६ (छ)	6 (Six)	Ono (ओनो)	
७ (सात)	7 (Seven)	Whitu (फीटु)	
८ (आठ)	8 (Eight)	Waru (वारु)	
९ (नौ)	9 (Nine)	Iwa (इवा)	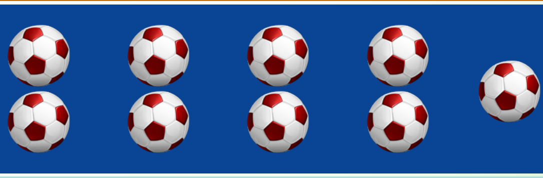
१० (दस)	10 (Ten)	Tekau (टेकाउ)	

अङ्क (Numbers)

११ एघार	१२ बाह्र	१३ तेह्र	१४ चौध	१५ पन्ध्र	१६ सोह्र	१७ सत्र	१८ अठार	१९ उन्नाइस	२० बीस
२१ एक्काइस	२२ बाइस	२३ तेइस	२४ चौबिस	२५ पच्चिस	२६ छब्बिस	२७ सत्ताइस	२८ अठ्ठाइस	२९ उनान्तिस	३० तीस
३१ एकतिस	३२ बत्तिस	३३ तेत्तिस	३४ चौतिस	३५ पैतिस	३६ छत्तिस	३७ सैतिस	३८ अठ्तिस	३९ उनान्चालिस	४० चालिस
४१ एक्चालिस	४२ बयालिस	४३ त्रिचालिस	४४ चौवालिस	४५ पैँतालिस	४६ छ्यालिस	४७ सतचालिस	४८ अठ्चालिस	४९ उनान्चास	५० पचास
५१ एकाउन्न	५२ बाउन्न	५३ त्रिपन्न	५४ चवन्न	५५ पचपन्न	५६ छपन्न	५७ सन्ताउन्न	५८ अन्ठाउन्न	५९ उनान्साठी	६० साठी
६१ एकसठ्ठी	६२ बैसठ्ठी	६३ त्रिसठ्ठी	६४ चौसठ्ठी	६५ पैँसठ्ठी	६६ छैसठ्ठी	६७ सतसठ्ठी	६८ अठसठ्ठी	६९ उनान्सत्तरी	७० सत्तरी
७१ एकहत्तर	७२ बहत्तर	७३ त्रिहत्तर	७४ चौहत्तर	७५ पचहत्तर	७६ छहत्तर	७७ सतहत्तर	७८ अठहत्तर	७९ उनासी	८० असी
८१ एकासी	८२ बयासी	८३ त्रियासी	८४ चौरासी	८५ पचासी	८६ छयासी	८७ सतासी	८८ अठासी	८९ उनान्नब्बे	९० नब्बे
९१ एकानब्बे	९२ बयानब्बे	९३ त्रियानब्बे	९४ चौरानब्बे	९५ पन्चानब्बे	९६ छयानब्बे	९७ सन्तानब्बे	९८ अन्ठानब्बे	९९ उनान्सय	१०० सय

फलहरू (Fruits)

स्याउ Apple

केरा Banana

चेरी Cherry

अङ्गुर Grapes

आँप Mango

सुन्तला Orange

किवी Kiwi

भुइँकटहर Pineapple

स्ट्रबेरी Strawberry

खर्बुजा Watermelon

फूलहरू (Flowers)

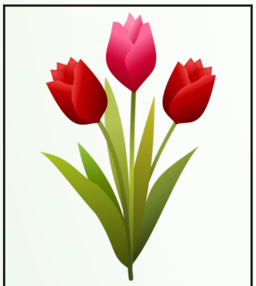
घण्टीफूल Tulip

चमेली Jasmine

कमल Lotus

सयपत्री Marigold

सुनाखरी Orchid

चम्पा Plumeria

लालुपाते Poinsettia

लालीगुराँस Rhododendron

गुलाफ Rose

सूर्यमुखी Sunflower

तरकारीहरू (Vegetables)

बन्दा Cabbage

गाजर Carrot

फूलगोभी Cauliflower

मटरकोसा Peas

सिमी Beans

भन्टा Eggplant

फर्सी Pumpkin

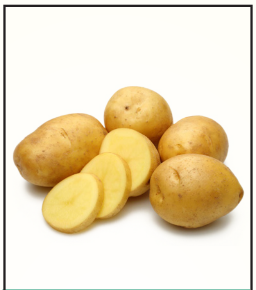
आलु Potato

हरियो फर्सी Courgette

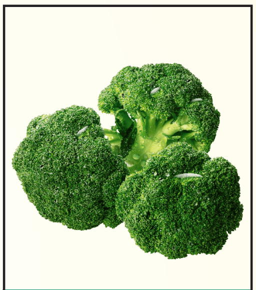
ब्रोकाउली Broccoli

खानाहरू (Foods)

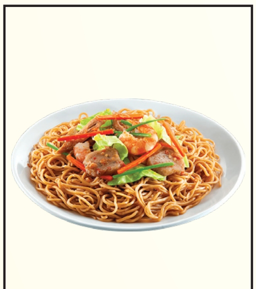
चाउमिन Chowmein

पिज्जा Pizza

चीज Cheese

दाल Pulses

म:म Mo:Mo

मासु Meat

समोसा Samosa

रोटी Roti

भात Rice

माछा Fish

घरपालुवा जनावरहरू (Domestic Animals)

भैँसी Buffalo

बिरालो Cat

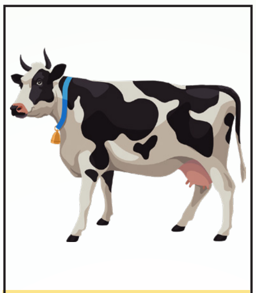
गाई Cow

कुकुर Dog

गधा Donkey

भेँडा Sheep

खरायो Rabbit

सुँगुर Pig

घोडा Horse

बाख्रा Goat

जङ्गली जनावरहरू (Wild Animals)

भालु Bear

जिराफ Giraffe

मृग Deer

हात्ती Elephant

चितुवा Leopard

सिंह Lion

गैडा Rhino

जेब्रा Zebra

बाघ Tiger

फ्याउरो Fox

चराहरू (Birds)

किवी Kiwi

परेवा Pigeon

डाँफे Lophophorus

मयूर Peacock

सुगा Parrot

अभ्यास–४

चित्र हेरेर नाम लेख्नुहोस् ।

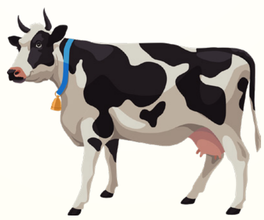

जोडा मिलाउनुहोस् ।

मेवा

सिंह

पिज्जा

भात

सुन्तला

प्याज

जोडा मिलाउनुहोस् ।

औजार

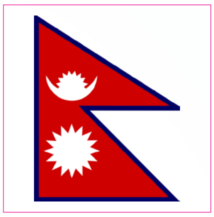

कमल

वकिल

खरायो

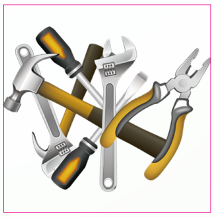

ईश्वर

झण्डा

केही मिश्रित शब्दहरू

शब्दहरू					
काका	काकी	मामा	आमा	बाबा	बाजा
दाइ	भाइ	दिदी	बहिनी	फुपू	माइजू
फल	फूल	घर	सूर्य	जून	आकाश
केरा	चरी	गीत	पानी	घडी	नदी
आलु	भालु	मुसा	मेवा	मयूर	कुकुर

आधा अक्षर जोडिएर बनेका शब्दहरू

ग + र् + छ = गर्छ
बो + ल् + नु = बोल्नु
हिँ + ड् + नु = हिँड्नु
हाँ + स् + नु = हाँस्नु
झ + ण + डा = झण्डा
हु + न् + छ = हुन्छ
पो + ल् + नु = पोल्नु

स + त् + य = सत्य
प + र् + छ = पर्छ
झ + र् + छ = झर्छ
च + ल् + ला = चल्ला
फु + ल् + छ = फुल्छ
श + ब् + द = शब्द
सि + क् + नु = सिक्नु

छ + क् + क = छक्क
म + स् + ती = मस्ती
सु + स् + त = सुस्त
म + स् + त = मस्त
अ + र् + थ = अर्थ
पा + र् + छ = पार्छ
शु + द् + ध = शुद्ध

आकार तथा रङ्गहरू

रातो Red	हरियो Green	निलो Blue	कालो Black
गोलाकार (Circle)	वर्गाकार (Square)	आयतकार (Rectangle)	अण्डाकार (Oval)
खैरो Brown	बैजनी Purple	गुलाबी Pink	पहेंलो Yellow
पञ्चभुज (Pentagon)	षट्भुज (Hexagon)	अष्टभुज (Octagon)	त्रिकोण (Triangle)

नेपाली महिना र दिनहरू

महिनाहरू (Months)
वैशाख (Baisakh)
ज्येष्ठ (Jestha)
आषाढ (Aasadh)
श्रावण (Shrawan)
भाद्र (Bhadra)
आश्विन (Ashwin)
कार्तिक (Kartik)
मङ्सिर (Mangsir)
पौष (Poush)
माघ (Magh)
फाल्गुन (Falgun)
चैत्र (Chaitra)

दिनहरू (Days)
आइतवार (Sunday)
सोमवार (Monday)
मङ्गलवार (Tuesday)
बुधवार (Wednesday)
बिहीवार (Thursday)
शुक्रवार (Friday)
शनिवार (Saturday)

मेरो जन्म:

.... महिना .... गते .... वार

नेपाल र न्युजिल्यान्डमा मनाइने चाडहरू

नेपालमा मनाइने चाडहरू

दशैं (Dashain)

तिहार (Tihar)

तीज (Teej)

न्युजिल्यान्डमा मनाइने चाडहरू

क्रिसमस (Christmas)

इस्टर (Easter)

हयालोवीन (Halloween)

नेपाल र न्युजिल्यान्डका चिनारीहरू

नेपाल

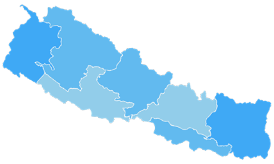
नक्सा (Map)

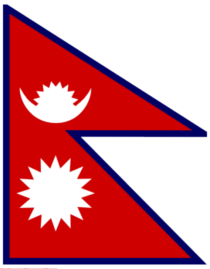
झण्डा (Flag)

सगरमाथा (Mt.Everest)

डाँफे (Lophophorus)

तेन्जिङ नोर्गे शेर्पा (Tenzing Norgay Sherpa)

न्युजिल्यान्ड

नक्सा (Map)

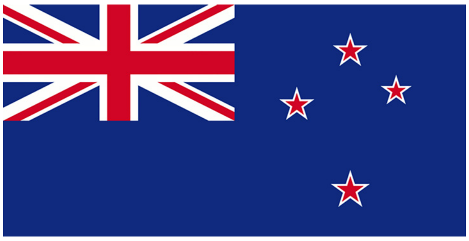
झण्डा (Flag)

माउन्ट कुक (Mount Cook)

किवी (Kiwi)

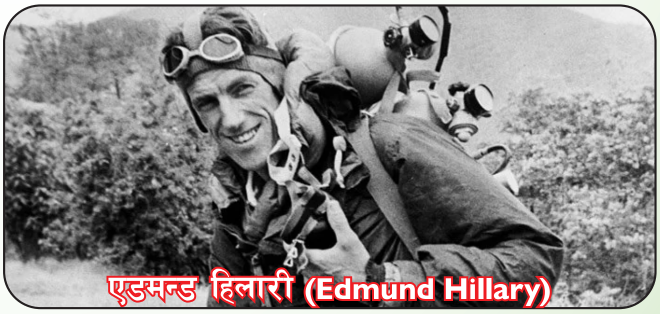
एडमन्ड हिलारी (Edmund Hillary)

भाग २

चित्र चिन र मात्रा लगाई चित्रको नाम पूरा गर ।

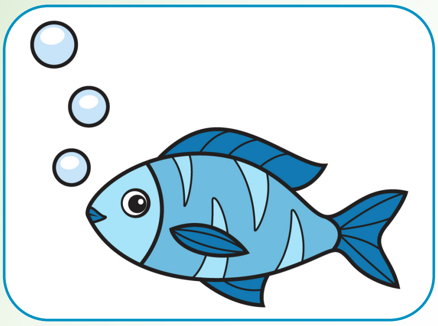

म..ा..छ..ा..

घड....

ककर

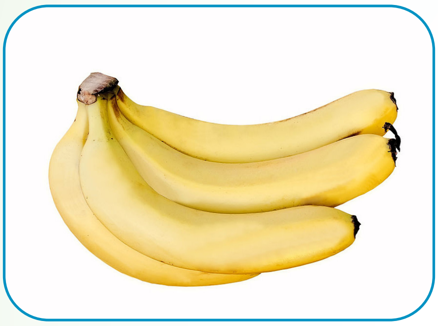

करा

बिराल....

कखरा

सगा

परव....

ह....त

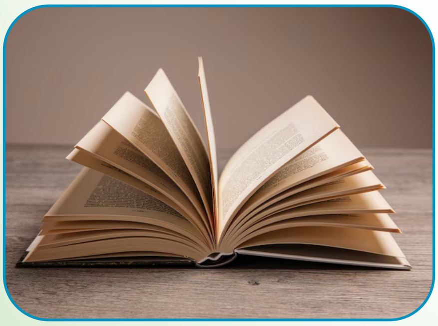

....कताब

क....ग

घ....डा

दुई अक्षर जोडेर बनेका शब्दहरू पढ

घ + र = घर
न + ङ = नङ
चि + ठी = चिठी
म + ह = मह
दे + श = देश
सा + थी = साथी
बा + बा = बाबा
आ + मा = आमा
कि + वी = किवी

डाँ + फे = डाँफे
च + रा = चरा
गा + ई = गाई
भैं + सी = भैंसी
ख + सी = खसी
बा + घ = बाघ
भा + लु = भालु
ब + स = बस
क + प = कप

तीन अक्षर जोडेर बनेका शब्दहरू पढ

क + म + ल = कमल
गु + राँ + स = गुराँस
मु + ना + ल = मुनाल
ह + रि + यो = हरियो
प + हैं + लो = पहैंलो
आ + का + श = आकाश
ने + पा + ल = नेपाल
हि + मा + ल = हिमाल

क + पा + ल = कपाल
गा + ज + ल = गाजल
रु + मा + ल = रुमाल
क + ल + श = कलश
प + ल + ङ = पलङ
स + फ + ल = सफल
क + ल + म = कलम
प + स + ल = पसल

चार अक्षर जोडेर बनेका शब्दहरू पढ

छ + ल + फ + ल = छलफल

झ + ल + म + ल = झलमल

द + न + द + न = दनदन

थ + र + म + स = थरमस

ख + ल + ब + ल = खलबल

क + ट + ह + र = कटहर

स + ल + ग + म = सलगम

झ + र + झ + र = झरझर

छ + म + छ + म = छमछम

ह + त + प + त = हतपत

द + म + क + ल = दमकल

न + रि + व + ल = नरिवल

ना + ना + थ + री = नानाथरी

मा + मा + घ + र = मामाघर

टा + ला + टु + ली = टालाटुली

रा + त + भ + र = रातभर

दि + न + भ + र = दिनभर

झि + लि + मि + ली = झिलिमिली

सु + झ + बु + झ = सुझबुझ

सु + न + सा + न = सुनसान

को + री + बा + टी = कोरीबाटी

दुई अक्षर जोडेर शब्द बनाऊ

कि + वी = किवी		नु + न = ...
डाँ + फे = ...		गु + न = ...
घ + डी = ...		द + श = ...
म + ह = ...		भे + ष = ...
कु + रा = ...		ठे + की = ...
ढो + का = ...		रो + ग = ...
ख + ल = ...		गं + गा = ...
रे + खा = ...		शे + ष = ...
टो + पी = ...		पु + त्र = ...

तीन अक्षर जोडेर शब्द बनाऊ ।

हि + मा + ल = हिमाल		सि + म + ल = ...
बा + हि + र = ...		स + फ + ल = ...
गु + राँ + स = ...		क + ल + म = ...
ख + जु + र = ...		सा + ग + र = ...
म + यू + र = ...		प + स + ल = ...
न + ग + र = ...		आ + का + श = ...
ग + जु + र = ...		ने + पा + ली = ...
बा + जु + रा = ...		सु + वा + स = ...
क + पा + ल = ...		प्र + का + श = ...

चार अक्षर जोडेर शब्द बनाऊ

थ + र + म + स = थरमस.........................

न + रि + व + ल = ...

द + म + क + ल = ...

ध + र + ह + रा = ...

फ + ल + फू + ल = ...

ष + ट + को + ण = ...

स + र + ग + म = ...

आ + ग + म + न = ...

ट + ल + प + ल = ...

मा + मा + घ + र = ...

छ + ल + फ + ल = ...

दि + न + भ + र = ...

रा + त + भ + र = ...

स + ह + म + त = ...

ख + ल + ब + ल = ...

झ + ल + म + ल = ...

अ + न + प + ढ = ...

ह + र + द + म = ...

खाली ठाउँमा तल दिएका अक्षरहरू राखी चित्रको नाम पूरा गर

ग, रा, ली, र, प, ङ, ल, स, ण

घर.....

का..........

के ....

थै..........

फू..........

क..........

न..........

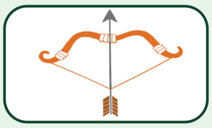

बा..........

ब..........

सा..........

खाली ठाउँमा तल दिएका अक्षरहरू राखी चित्रको नाम पूरा गर

कु, रा, पा, का, ता, प, म, ब, नु, ह

कि ...ता... ब

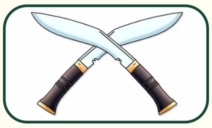
खु .... री

ख .... यो

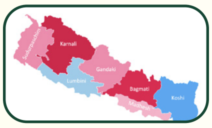
ने .... ल

उ ....लो

ग..........ला

क ....ल

छ ....रा

ट ....री

त ....ला

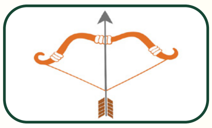
ध ....ष

गि..........र

खाली ठाउँमा तल दिएका अक्षरहरू राखी चित्रको नाम पूरा गर

फ, स, ल, टे, क, रा, द, म, न, ण

थरम ..स.......

नरिव ....

धरह ....

षटको ....

........मकल

.........टहर

.......लफूल

दुरवि ....

........लिफोन

ढुङ्गेधा..........

चित्रको नाम लेख

घर ....

....

....

....

....

....

....

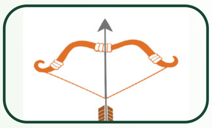

....

....

....

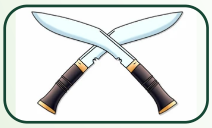

....

....

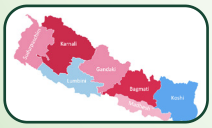

....

....

....

....

....

....

....

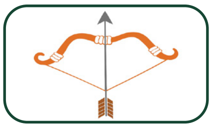

....

....

....

....

....

....

....

....

....

पूरा अक्षर र आधा अक्षर पढ

पूरा अक्षर	आधा अक्षर
क	क्
ख	ख्
ग	ग्
घ	घ्
ङ	ङ्
च	च्
छ	छ्
ज	ज्
झ	झ्
ञ	ञ्
ट	ट्
ठ	ठ्
ड	ड्
ढ	ढ्
ण	ण्
त	त्
थ	थ्
द	द्

पूरा अक्षर	आधा अक्षर
ध	ध्
न	न्
प	प्
फ	फ्
ब	ब्
भ	भ्
म	म्
य	य्
र	र्
ल	ल्
व	व्
स	स्
ष	ष्
श	श्
ह	ह्
क्ष	क्ष्
त्र	त्र्
ज्ञ	ज्ञ्

पूरा अक्षर र आधा अक्षर जोडी शब्द बनाऊ ।

झ + ण् + डा = ...झण्डा....

पो + ल् + नु = ...

हाँ + स् + नु = ...

क + स् + तो = ...

हु + न् + छ = ...

प + क् + कै = ...

बो + ल् + नु = ...

च + ल् + ला = ...

ङ + या + ल = ...

सि + क् + नु = ...

श + ब् + द = ...

फु + ल् + छ = ...

य + स् + तो = ...

फु + ल् + नु = ...

ला + ग् +नु = ...

ज + स् + तै = ...

बालबोली
(साना बालबालीकाहरूले बोल्ने बोली)

लुगा	नाना
भात	माम
दिसा	आच्ची
पिसाब	सुसु
दूध	बुबु
खानु	हाम्म
मिठाई	पापा
सुत्नु	नुनु
खेलौना	चाचा
बामे सर्नु	ताते

बालबोलीको जोडा मिलाउ

दूध	हाम्म
लुगा	पापा
पिसाब	आच्ची
रोटी	नाना
खानु	माम
दिसा	नुनु
सुत्नु	सुसु
भात	बुबु

उस्तै अर्थ दिने शब्द

(कुनै शब्दको ठिक उस्तै अर्थ बुझाउने अर्को शब्द)

आमा : माता, जननी, महतारी

आखाँ : नयन, नेत्र, लोचन

कोसिस : प्रयास, जमर्को, प्रयत्न

आकाश : गगन, नभ, सगर

बिहान : प्रभात, उषा, प्रात

चन्द्रमा : जून, शशी, सोम

बाबु : पिता, जनक, बुवा

शिक्षक : गुरू, अध्यापक, आचार्य

समय : बेला, मौका, काल

खुसी : आनन्द, सुख, हर्ष

फूल	पुष्प	मानिस	मान्छे
शिर	टाउको	घर	गृह
वर्ष	साल	आमा	माता
रुख	वृक्ष	किताब	पुस्तक
गुरू	शिक्षक	साथी	मित्र

उस्तै अर्थ दिने शब्दको जोडा मिलाउ

माफ	बालक
बच्चा	शक्ति
बल	क्षमा
रुख	शिक्षक
गुरु	वृक्ष

मानिस	मित्र
घर	पुस्तक
आमा	मान्छे
किताब	माता
साथी	गृह

विपरीतार्थ शब्द

(कुनै शब्दको ठिक उल्टो अर्थ बुझाउने शब्द)

भित्र	बाहिर	वर	पर	सुख	दु:ख
ठूलो	सानो	नजिक	टाढा	लामो	छोटो
बाक्लो	पातलो	कालो	सेतो	दिन	रात

विपरीतार्थ शब्दको जोडा मिलाऊ

दिन	दुब्लो	बाहिर	चिसो
मोटो	उज्यालो	राम्रो	भित्र
धेरै	रात	होचो	नराम्रो
अँध्यारो	थोरै	तातो	अग्लो

तल दिएका विपरीतार्थ शब्द प्रयोग गरेर खाली ठाँउ भर

सेतो, पुरोनो, तल, अध्यारो, सानो, चाँडो, चिसो, दुब्लो, थोरै, छोटो

बिरालो माथि छ ।	मुसो ....तल......... छ ।
आगो तातो छ ।	हिउँ .... छ ।
कपाल कालो छ ।	दाँत .... छ ।
यो घर नयाँ छ ।	त्यो घर .... छ ।
राम मोटो छ ।	हरि .... छ ।
यो कोठा उज्यालो छ ।	त्यो कोठा .... छ ।
मेरो कपाल लामो छ ।	उसको कपाल .... छ ।
कछुवा ढिलो हिँड्छ ।	खरायो .... हिँड्छ ।
म संग धेरै पैसा छ ।	उ संग .... पैसा छ ।
हात्ती ठुलो छ ।	मुसा .... छ ।

एकवचन र बहुवचन

(एउटालाई बुझाउने शब्दलाई एकवचन र धेरैलाई बुझाउने शब्दलाई बहुवचन भनिन्छ)

एकवचन	बहुवचन
मान्छे	मान्छेहरू
घोडा	घोडाहरू
हात्ती	हात्तीहरू
बच्चो	बच्चाहरू
किताब	किताबहरू
टोपी	टोपीहरू
आँखो	आँखाहरू
खेलौना	खेलौनाहरू
खोलो	खोलाहरू
फूल	फूलहरू

तल दिएका एकवचन र बहुवचनको शब्द प्रयोग गरेर खाली ठाँउ भर ।

क. ....म.............................. पसल जान्छु । (म, हामी)

ख. बजारमा धेरै किसिमका .... पाइन्छन् । (घडी, घडीहरू)

ग. .... जङ्गलमा बस्छन् । (बाँदर, बाँदरहरू)

घ. गाउँमा धेरै .... छन् । (घरहरू, घर)

ङ. स्कुलमा............................... लामबद्ध भएर उभिएका छन् । (विद्यार्थी, विद्यार्थीहरू)

पुलिङ्ग र स्त्रीलिङ्ग

(भाले जाति बुझाउने शब्दलाई पुलिङ्ग र पोथी जाति बुझाउने शब्दलाई स्त्रीलिङ्ग भनिन्छ)

पुलिङ्ग	स्त्रीलिङ्ग
भाइ	बुहारी
राजा	रानी
गोरु	गाई
केटा	केटी
मामा	माइजू
बुवा	आमा
काका	काकी
श्रीमान्	श्रीमती
पुरुष	महिला
हजुरबुवा	हजुरआमा

पुलिङ्ग	स्त्रीलिङ्ग
राम्रो	राम्री
अग्लो	अग्ली
पुड्को	पुड्की
गोरो	गोरी
छात्र	छात्रा
फुपा	फुपू
चरा	चरी
बाच्छा	बाच्छी
राँगो	भैँसी
दाइ	भाउजू

पुलिङ्ग र स्त्रीलिङ्गको जोडा मिलाऊ

राजा	माइजू
छोरी	गोरु
हजुरबुवा	बाच्छा
काका	ज्वाँई
श्रीमान्	महिला
बाच्छी	हजुरआमा
भाइ	काकी
गाई	बुहारी
मामा	रानी
पुरुष	श्रीमती

राम्रो	छात्रा
अग्लो	भाउजू
पुड्को	बाच्छी
गोरो	राम्री
छात्र	गोरी
फुपा	अग्ली
चरा	भैँसी
बाच्छा	पुड्की
राँगो	चरी
दाइ	फुपू

परिवारमा रहेका व्यक्तिहरू बिचको नाता बुझाउने शब्दहरू पढ र लेख ।

नाता	Relation	नाता लेख
बुबा आमा	Father-Mother	बुवा आमा
ठूलोबुबा ठूलीआमा	Uncle-Aunt	....
काका काकी	Uncle-Aunt	....
सानोबुवा सानीआमा	Uncle-Aunt	....
मामा माइजू	Uncle-Aunt	....
फुपू फुपाजु	Uncle-Aunt	....
भाइ बुहारी	Brother-Sister-in-law	....
छोरा छोरी	Son-Daughter	....
दाजु भाउजू	Brother-Sister-in-law	....
दिदी भिनाजु	Sister-Brother-in-law	....
भान्जा भान्जी	Nephew-Niece	....
भतिजो भतिजी	Nephew-Niece	....
हजुरबुबा हजुरआमा	Grandfather-Grandmother	....

परिवारमा रहेका व्यक्तिहरू बिचको नाता बुझाउने शब्दहरू लेख ।

Relation	नाता लेख
Father-Mother	बुवा आमा
Uncle-Aunt	....
Brother-Sister	....
Son-Daughter	....
Brother-Sister-in-law	....
Sister-Brother-in-law	....
Nephew-Niece	....
Grandfather-Grandmother	....

चित्रमा देखाइएका भान्सा कोठामा प्रयोग गरिने भाँडाकुडाँको नाम पढ र लेख :

नाम	चित्र	नाम लेख
थाल	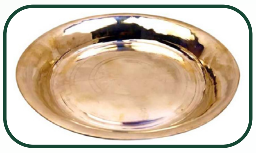	थाल ....
कुकर		....
डाडु		....
चम्चा		....
चक्कु		....
चिम्टा		....
गिलास		....
काँटा		....
गाग्री		....
कराइ		....

भान्सा कोठामा प्रयोग गरिने भाँडाकुँडाको नाम र चित्रको जोडा मिलाउः

नाम

थाल

कुकर

डाडु

चम्चा

चक्कु

चिम्टा

गिलास

काँटा

गाग्रि

कराइ

चित्र

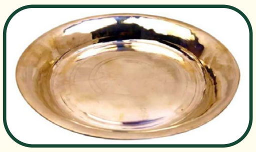

चित्रमा देखाइएका शरीरका भागको नाम पढ ।

टाउको कान

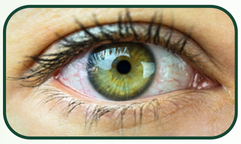 आँखा 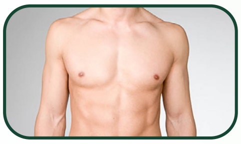 छाती

नाक हात

मुख घुँडा

दाँत खुट्टा

चित्रमा देखाइएका शरीरका भागको नाम लेख

दाँत .... 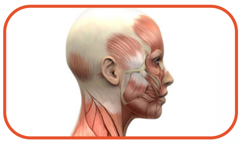 ....

....

....

....

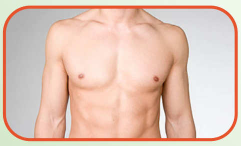 ....

चित्रमा देखाइएका विभिन्न खेलहरूका नाम पढ र लेख ।

खेलका नाम	चित्र	खेलको नाम लेख
ब्याडमिन्टन		ब्याडमिन्टन ....
फुटबल		....
टेबलटेनिस		....
जुडो		....
भलिबल		....
बास्केटबल		....
पौडी		....
क्रिकेट		....
दौड्		....
बाघचाल		....

चित्रमा देखाइएका खेलहरूको नाम र चित्रसँग जोडा मिलाऊ ।

खेलका नाम — चित्र

ब्याडमिन्टन

फुटबल

टेबलटेनिस

जुडो

भलिबल

बास्केटबल

पौडी

क्रिकेट

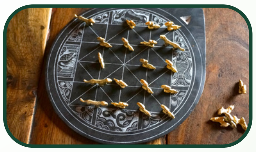

दौड

बाघचाल

घरपालुवा जनावर
(घरमा पाल्ने जनावरलाई घरपालुवा जनावर भनिन्छ)

चित्रमा देखाइएका घरपालुवा जनावरका नाम पढ र लेख :

नाम	चित्र	नाम लेख
गाई		गाई ....
चौँरी		....
बोका		....
कुकुर		....
घोडा		....
राँगो		....
याक		....
गधा		....
भैँडा		....
बिरालो		....

जङ्गली जनावर

(जङ्गलमा बस्ने जनावरलाई जङ्गली जनावर भनिन्छ)

चित्रमा देखाइएका जङ्गली जनावरका नाम पढ र लेख:

नाम	चित्र	नाम लेख
बाघ		बाघ ....
स्याल		....
भालु		....
गैँडा		....
हात्ती		....
मृग		....
सिंह		....
कङ्गारु		....
चितुवा		....
जिराफ		....

केको स्वाद कस्तो हुन्छ? जोडा मिलाऊ ।

नुनिलो

तीतो

पीरो

गुलियो

अमिलो

चित्र र त्यसको रङको जोडा मिलाऊ

हरियो

कालो

पहेँलो

रातो

सेतो

केको तापक्रम कस्तो हुन्छ, जोडा मिलाऊ :

तातो

न्यानो

चिसो

जनावर (ANIMALS)

कुकुर
(Dog)

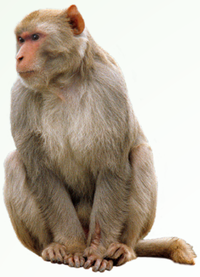
बाँदर
(Monkey)

हात्ती
(Elephant)

हरिण
(Deer)

भालु
(Bear)

गैंडा
(Rhino)

सिंह
(Lion)

बाघ
(Tiger)

कछुवा
(Tortoise)

खरायो
(Rabbit)

पन्छी (BIRDS)

डाँफे
(Lophophorus)

चिल
(Eagle)

हाँस
(Duck)

कुखुरा
(Hen)

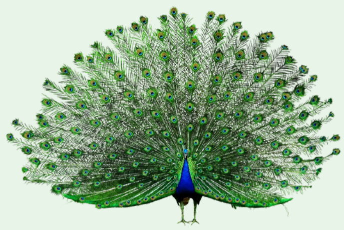
मयूर
(Peacock)

परेवा
(Pigeon)

बकुला
(Heron)

भंगेरा
(Sparrow)

सुगा
(Parrot)

लाटोकोसेरो
(Owl)

किरा, घ्रिसने र जलथलमा बस्ने जन्तु
(INSECTS, REPTILES & AMPHIBIANS)

गोही
(Crocodile)

सर्प
(Snake)

छेपारो
(Lizard)

पुतली
(Butterfly)

शङ्खेकिरा
(Snail)

कमिलो
(Ant)

लामखुट्टे
(Mosquito)

साङ्लो
(Cockroach)

मौरी
(Bee)

समुद्री जीवजन्तु (SEA CREATURES)

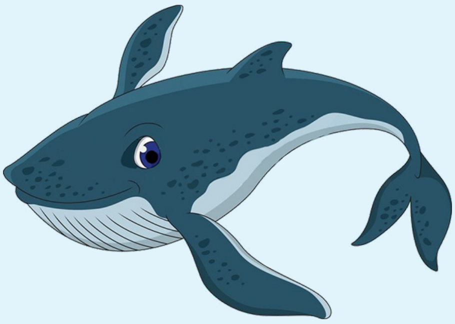
व्हेल
(Whale)

सार्क
(Shark)

ओक्टोपस
(Octopus)

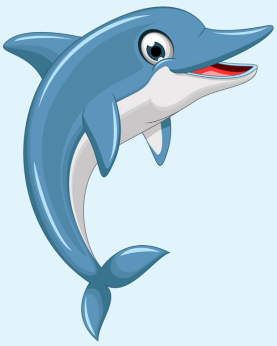
डलफिन
(Dolphin)

सि-हर्स
(Seahorse)

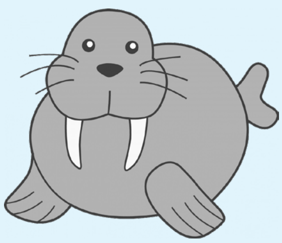
सिल
(Seal)

सि-टर्टल
(Seaturtle)

गंगटो
(Crab)

सवारी साधन (VEHICLES)

हवाईजहाज
(Airoplane)

पानीजहाज
(Ship)

हेलिकप्टर
(Helicopter)

रेल
(Train)

भ्यान
(Van)

ट्रक
(Truck)

स्कुटर
(Scooter)

साईकल
(Cycle)

मोटरसाईकल
(Bike)

कम्प्युटरका भाग (COMPUTER PARTS & PERIPHERALS)

सि.पि.यु. (CPU)

कि-बोर्ड (Keyboard)

ल्यापटप (Laptop)

प्रिन्टर (Printer)

स्क्यानर (Scanner)

स्पिकर (Speaker)

यु.पि.एस. (U.P.S.)

हेडफोन (Headphone)

माउस (Mouse)

पेनड्राइभ (Pendrive)

स्टेशनरी (STATIONERY)

कलम (Pen)

सिसाकलम (Pencil)

ज्यामिति बाकस
(Geometry Box)

सार्पनर
(Sharpner)

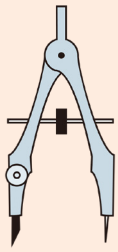
कम्पास
(Compass)

कलर प्यालेट (Colour Palette)

टेप डिस्पेन्सर (Tape Dispenser)

इरेजर (Eraser)

मसी (Ink)

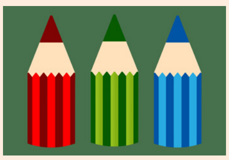
कलर पेन्सिल
(Colour Pencil)

स्कूल झोला (School Bag)

क्याल्कुलेटर (Calculator)

महाद्वीप र महासागर (CONTINENTS AND OCEANS)

सौर्यमण्डल (SOLAR SYSTEM)

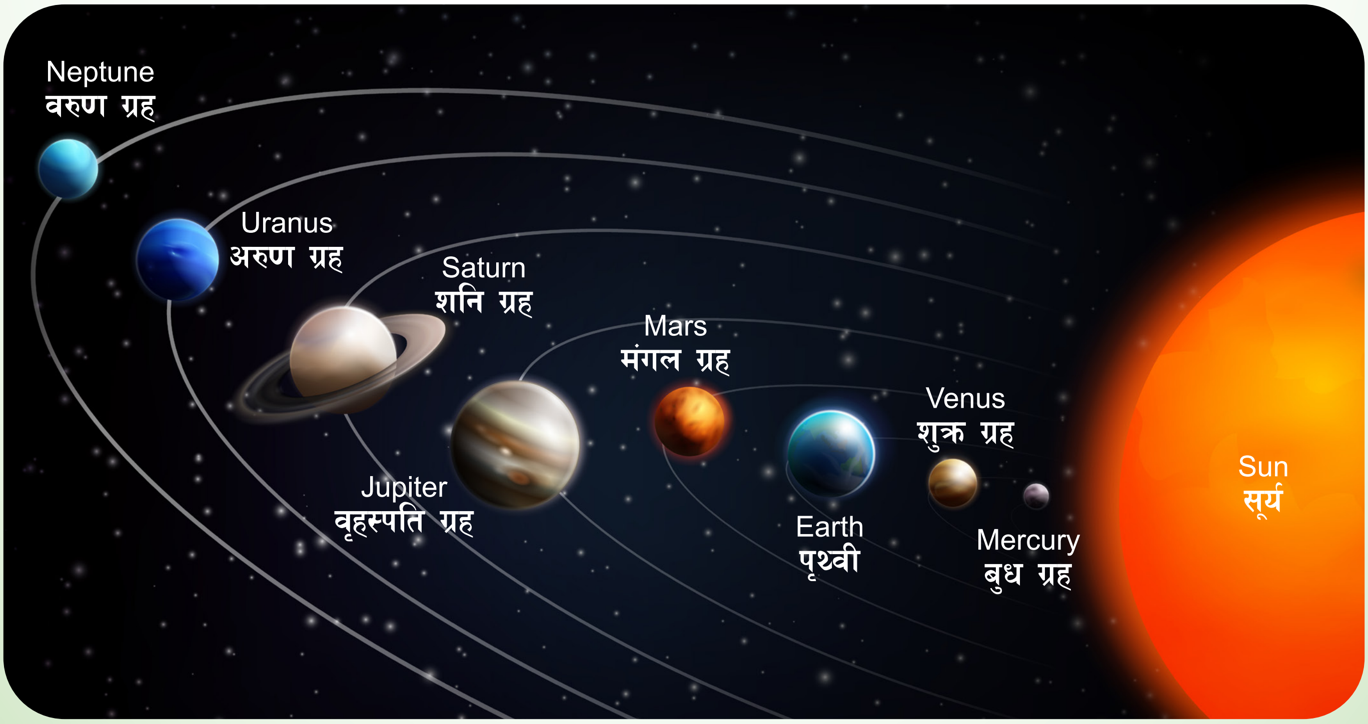

एक हप्तामा सात दिन हुन्छन् । सात दिनका बेग्लाबेग्लै नाम हुन्छन् । तिनलाई सात वार भनिन्छ । **सात वारको नाम पढ र लेख :**

वार	क्रम	वारको नाम लेख
आइतवार	पहिलो दिन	......आइतवार......
सोमवार	दोस्रो दिन	....
मङ्गलवार	तेस्रो दिन	....
बुधवार	चौथो दिन	....
विहिवार	पाँचौं दिन	....
शुक्रवार	छैटौं दिन	....
शनिवार	सातौं दिन	....

सात वारका नाम क्रमैसँग लेख

पहिलो दिन	..........आइतवार..........
दोस्रो दिन	....
तेस्रो दिन	....
चौथो दिन	....
पाँचौं दिन	....
छैटौं दिन	....
सातौं दिन	....

सात वारका नाम र तिनको क्रमसँग जोडा मिलाऊ :

आइतवार	छैटौं दिन
सोमवार	पाँचौं दिन
मङ्गलवार	दोस्रो दिन
बुधवार	सातौं दिन
विहिवार	पहिलो दिन
शुक्रवार	चौथो दिन
शनिवार	तेस्रो दिन

एक वर्षमा बाह्र महिना हुन्छन् । बाह्र महिनाका छुट्टाछुट्टै नाम हुन्छन् ।

ती महिनाको नाम पढ र लेख :

महिनाको नाम	क्रम	महिनाको नाम लेख
बैशाख	पहिलो महिना	........बैशाख........
जेठ	दोस्रो महिना	....
आषाढ	तेस्रो महिना	....
साउन	चौथो महिना	....
भदौ	पाँचौं महिना	....
असोज	छैटौं महिना	....
कार्त्तिक	सातौं महिना	....
मङ्सिर	आठौं महिना	....
पुस	नवौं महिना	....
माघ	दशौं महिना	....
फागुन	एघारौं महिना	....
चैत	बाह्रौं महिना	....

महिनाको नाम र तिनको क्रमसँग जोडा मिलाऊ

महिनाको नाम	क्रम
माघ	पहिलो महिना
आषाढ	दोस्रो महिना
असोज	तेस्रो महिना
मङ्सिर	चौथो महिना
फागुन	पाँचौं महिना
चैत	छैटौं महिना
भदौ	सातौं महिना
बैशाख	आठौं महिना
पुस	नवौं महिना
कार्त्तिक	दशौं महिना
जेठ	एघारौं महिना
साउन	बाह्रौं महिना

न्युजिल्यान्ड र नेपालका केही प्रमुख शहरहरूको नाम

नेपाल				
काठमाडौं	पोखरा	नेपालगन्ज	विराटनगर	वीरगन्ज
जनकपुर	बुटवल	भैरहवा	धरान	हेटौँडा

न्युजिल्यान्ड				
वालिङटन	अकल्यान्ड	क्राइस्टचर्च	ह्यामिलटन	तौरंगा
डुनेडिन	नेलसन	रोटोरुवा	पामस्टर्न नर्थ	इन्भरकार्गिल

चित्रमा देखाइएका देशका र राजधानीका नाम पढ ।

देशको नाम	देशको चित्र	राजधानी
नेपाल	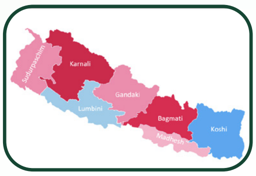	काठमाडौं
न्युजिल्यान्ड		वालिङटन
अस्ट्रेलिया		क्यानबेरा
अमेरिका	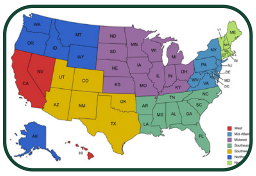	वासिङटन डिसी
बेलायत		लन्डन
क्यानडा		वटावा
भारत		नयाँ दिल्ली
जापान		टोकियो
चीन		बेजिङ

चित्रमा देखाइएका देशका राजधानीको नाम लेख ।

देशको नाम | **देशको चित्र** | **राजधानी**

नेपाल

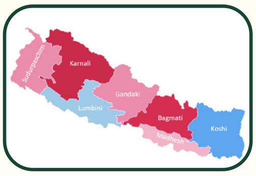

काठमाडौं ....

न्युजिल्यान्ड

....

अस्ट्रेलिया

....

अमेरिका

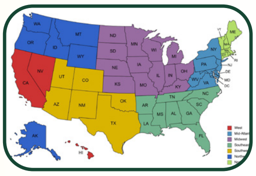

....

बेलायत

....

क्यानडा

....

भारत

....

जापान

....

चीन

....

खाली ठाँउ भर ।

म बस्ने देशको नाम ....हो ।

म जन्मेको देशको नाम ....हो ।

मेरी आमा जन्मेको देशको नाम .... हो ।

मेरा बुवा जन्मेको देशको नाम...हो ।

मेरी हजुरआमा जन्मेको देशको नाम ....हो ।

मेरा हजुरबुवा जन्मेको देशको नाम ....हो ।

मलाई मन पर्ने देशको नाम ....हो ।

मेरी आमालाई मन पर्ने देशको नाम ....हो ।

मेरा बुवालाई मन पर्ने देशको नाम ....हो ।

म बस्ने देशको राजधानीको नाम ....हो ।

खाली ठाँउ भर ।

मेरो नाम .... हो ।

म ....वर्षको भए ।

म राति .... बजे सुत्छु ।

म .... स्कुलमा पढ्छु ।

मेरी आमाको नाम .... हो ।

मेरा बुवाको नाम .... हो ।

मेरा हजुरबुबाको नाम .... हो ।

मेरी हजुरआमाको नाम .... हो ।

काकाकी श्रीमतीलाई .... भनिन्छ ।

माइजूका श्रीमान्लाई .... भनिन्छ ।

मेरो ठुलोबुबाको नाम .... हो ।

राम्रो र नराम्रो काम पढ ।

राम्रो काम	नराम्रो काम
सहयोग गर्नु	असहयोग गर्नु
पढ्नु	नपढ्नु
मिलेर खेल्नु	झगडा गर्नु
सम्मान गर्नु	अपमान गर्नु
चाँडै सुत्नु	ढिला सुत्नु
माया गर्नु	हेला गर्नु
सफा बस्नु	फोहोरी बस्नु
खानु अघि हात धुनु	हात न धोइ खानु
सबेरै उठ्नु	अबेर सम्म सुत्नु
मिठो बोल्नु	झर्को बोल्नु

राम्रो बानीलाई मात्र ठीक लगाऊ ।

- ☐ साथी संग झगडा गर्नु ।
- ☐ हात नधोइकन खाना खानु ।
- ☐ घर फोहोर गर्नु ।
- ☐ फोहोरमा खेल्नु ।
- ☐ अपमान गर्नु ।
- ☐ मिठो बोल्नु ।
- ☐ बिहान सबेरै उठ्नु ।
- ☐ मोबाइल धेरै हेर्नु ।
- ☐ टिभि धेरै हेर्नु ।
- ☐ दाँत माझ्नु ।

किवी चरा र डाँफेको बारेमा केहि जानकारी

किवी	डाँफे
न्यूजिल्यान्डमा पाइन्छ	नेपालमा पाइन्छ
उड्न सक्दैन	उड्न सक्छ
प्राय खैरो रंगको हुन्छ	रंगिबिरंगी हुन्छ
अण्डा पार्छ	अण्डा पार्छ
रातमा सक्रिय हुन्छ	दिनमा सक्रिय हुन्छ

वाक्य (SENTENCE)

दुई वा दुई भन्दा बढी शब्दहरू मिलेर बनेको शब्द समूहलाई वाक्य भनिन्छ । एउटा वाक्य बन्नको लागि कम्तीमा कर्ता (Subject) र क्रिया (Verb) चाहिन्छन् ।

जस्तैः म पढ्छु ।

यहाँ म कर्ता (Subject) र पढ्छु क्रिया (Verb) हो ।

कर्ता (ACTOR)

वाक्यमा जसले काम गर्छ त्यसलाई कर्ता भनिन्छ । माथिको उदाहरणमा पढ्ने काम "म" भन्ने पात्रले गर्छ । त्यसैले "म" कर्ता हो ।

क्रिया (VERB)

कर्ताले गरेको काम बुझाउने शब्दलाई क्रिया भनिन्छ । माथिको उदाहरणमा "म" भन्ने कर्ताले पढ्ने काम गरेको छ । त्यसैले "पढ्छु" क्रिया हो ।

कर्म (OBJECT)

वाक्यमा कर्म पनि प्रयोग हुन्छन् जस्तैः म किताब पढ्छु ।

यहाँ म कर्ता (Subject), किताब कर्म (Object) र पढ्छु क्रिया (Verb) हो ।

कर्ता, कर्म र क्रिया पढ र बुझ ।

कर्ता	कर्म	क्रिया
डेनी	कथा	पढ्छ
कवि	कविता	लेख्छन्
बहिनी	गीत	गाउँछिन्
दाइ	भकुन्डो	खेल्नुहुन्छ
आमा	भात	पकाउँनुहुन्छ
साथी	पैसा	दिन्छ
बाबा	धान	काट्नुहुन्छ
हजुरबुवा	काम	गर्नुहुन्छ
डाक्टर	बिरामी	जाँच्नुहुन्छ

दिएका कर्ता, कर्म र क्रिया जोडेर वाक्य बनाऊ ।

डेनी + किताब + पढ्छ = डेनी किताब पढ्छ

म + कविता + लेख्छु = ...

बहिनी + गीत + गाउँछिन् = ...

दिदी + मादल + बजाउनुहुन्छ = ...

आमा + भात + पकाउँनुहुन्छ = ...

बुवा + धान + काट्नुहुन्छ = ...

चराले + फल + खान्छ = ...

म + दही + खान्छु = ...

तिमी + घर + जाऊ = ...

माया + पौडी + खेल्छिन् = ...

तलका शब्दहरूको क्रम मिलाएर वाक्य बनाऊ ।

छ किताब झोलामा — झोलामा किताब छ

हामी जान्छौँ स्कुल ....

हुनुहुन्छ आमा पकाउँदै भात ....

पकाउँदै भात दिदी हुनुहुन्छ ....

हुनुहुन्छ खेल्दै बल दिदी ....

फल खान्छ चराले ....

गाउँदै गीत दिदी हुनुहुन्छ ....

खन्दै वारी बाबा हुनुहुन्छ ....

खेत काका जोत्दै हुनुहुन्छ ....

बहिनी किताब छिन् पढ्दै ....

काल (TENSE)

क्रियापदले कर्ताले गरेको काम र समयलाई देखाउछ । त्यही समयलाई नै काल भनिन्छ । कालका तीन प्रकार हुन्छन् । यी तीन प्रकारलाई वर्तमानकाल (Present Tense), भूतकाल (Past Tense) र भविष्यत् काल (Future Tense) भनिन्छ ।

वर्तमानकाल (PRESENT TENSE)

अहिलेको समयमा कुनै काम भइरहेको जनाउने क्रियाको काललाई वर्तमान काल भनिन्छ ।

जस्तै:

म खाना खान्छु ।
हामी पानी पिउछौँ ।
बहिनी गीत गाउँछे ।
मेरो साथी खेल खेल्छ ।
हरि केक काट्छ ।
चरो आकाशमा उड्छ ।
बिरालाले दुध खान्छ ।
सर्पले मुसा खान्छ ।
म फूल रोप्छु ।

वर्तमानकाल : अभ्यास

ठिक शब्द छानी खाली ठाउँ भर ।

क. डेनी फुटबल ......खेल्छ...... । (खेल्छ, खेल्छु)

ख. बहिनी फूल .... । (रोपे, रोप्छे)

ग. भाइ खाना .... । (खान्छ, खान्छौं)

घ. नाउले कपाल .... । (काटे, काट्छ)

ङ. बुवा रामायण .... । (पढ्छौ, पढ्नुहुन्छ)

भूतकाल (PAST TENSE)

बितेको समयमा कुनै काम सम्पन्न भएको जनाउने क्रियाको काललाई भूतकाल भनिन्छ ।

जस्तै:

म आमासँग पसल गएँ ।
बाबाले किताब पढ्नुभयो ।
भाइ भुइँमा लड्यो ।
मैले बास्केट बल खेलें ।
बहिनीले गुडिया किनिन् ।
हामी चिडियाखानामा गयौं ।
दिदी नाच्नुभयो ।
मैले पिज्जा खाएँ ।
किसानले धान रोपे ।

भूतकाल : अभ्यास

ठिक शब्द छानी खाली ठाउँ भर ।

क. दाइले जुत्ता ......धुनुभयो...... ।(धुन्छे, धुनुभयो)

ख. वारीमा फूल .... । (पाक्यो, फुल्यो)

ग. भाइले कविता .... । (पढ्यो, पढ्छ)

घ. हरिले कलम .... । (किन्छ, किन्यो)

ङ. बिरालाले मुसा .... । (खान्छ, खायो)

भविष्यत्काल (FUTURE TENSE)

पछि आउने समयमा कुनै काम हुन सक्ने बोध गराउने क्रियाको काललाई भूतकाल भनिन्छ । जस्तैः

बहिनी सुत्नेछिन् ।
म पढ्नेछु ।
रोहन घोडा चढ्नेछ ।
आमा खाना पकाउँनुहुनेछ ।
भाइ टिभी हेर्नेछ ।
खरायो जङ्गलमा पस्नेछ ।
पानी पर्नेछ ।
अर्को वर्ष म दश वर्षको हुनेछु ।
म खाना खानेछु ।
आमा सामान किन्नुहुनेछ ।

भविष्यत्काल : अभ्यास

ठिक शब्द छानी खाली ठाउँ भर ।

क. मुसो दुलोभित्र ......पस्नेछ......। (पस्नेछौ, पस्नेछ)

ख. म स्कुल .... । (जानेछु, जानेछ)

ग. म दश वर्षको .... । (हुनेछु, हुन्छ)

घ. हामी खाना .... । (खानेछ, खानेछौं)

ङ. दाइले जुता .... । (धुनुहुनेछ, धुनुहुन्छे)

राम्रो बानी

सानै देखि सुधारौ है आनीबानी हाम्रो ।
मोबाइल हेर्ने भन्दा, पढ्ने बानी राम्रो ॥

छिटै सुत्ने छिटै उठ्ने बनाऊँ बानी हाम्रो
ढिलो सुत्ने ढिलो उठ्ने बानी हो नराम्रो

माया गर्ने सानालाई बानी ज्यादै राम्रो ।
आदर गर्ने ठूलालाई चलन छ हाम्रो ।

English	नेपाली
Welcome	स्वागतम्
Hello	नमस्ते
Good morning	शुभप्रभात
Good afternoon	शुभअपरान्ह
Good evening	शुभसन्ध्या
Good night	शुभरात्रि
Goodbye	नमस्ते
Good luck!	शुभकामना
Have a nice day	शुभदिन
Get well soon	शीघ्र स्वास्थ्य लाभको कामना
Happy New Year	नयाँवर्षको शुभकामना
Happy Birthday	जन्मदिनको शुभकामना
Congratulations!	बधाई छ
Have a Good Journey	शुभयात्रा
Yes	हो
No	होइन
Maybe	सायद
Excuse me	माफी पाऊँ
Sorry	माफी पाऊँ
Thank you	धन्यवाद
Help!	गुहार
I love you	म तपाईंलाई माया गर्छु
I understood	मैले बुझेँ
I don't understood	मैले बुझिनँ
I don't know	मलाई थाहा छैन
Please speak slowly	कृपया बिस्तारै बोल्नुहोस्
Please say again	कृपया फेरि भन्नुहोस्
Please write it down	कृपया लेख्नुहोस्
Do you speak Nepali ?	तपाईं नेपाली बोल्नुहुन्छ ?
Yes, a little	हजुर, अलि अलि बोल्छु
How much does it cost ?	यसको मूल्य कति हो ?
Where's the toilet ?	शौचालय कहाँ छ ?
Would you like to dance with me ?	तपाईं मसँग नाच्न चाहनुहुन्छ ?
Leave me alone!	मलाई एक्लै छोड्नुहोस्
Fire!	आगो लाग्यो
Stop!	रोक्नुहोस्
Call the police!	प्रहरीलाई बोलाउनुहोस्

छोटो संवाद (SHORT CONVERSATION)

Speaker	English	नेपाली
A	How are you?	तपाईंलाई कस्तो छ ?
B	I am fine	मलाई सन्चै छ ।
A	How about you?	तपाईंलाई कस्तो छ नि ?
B	I am also fine	मलाई पनि सन्चै छ
A	What's your name?	तपाईंको नाम के हो ?
B	My name is	मेरो नाम .... हो ।
A	What's about your name?	तपाईंको नाम के हो नि ?
B	My name is	मेरो नाम .... हो ।
A	Where are you from?	तपाईंको घर काहाँ हो ?
B	I'm from	मेरो घर .... हो ।
A	And, where are you from?	अनि, तपाईंको घर काहाँ हो नि ?
B	I'm from	मेरो घर .... हो ।
A	How is weather in your place ?	तपाईंको ठाउँको मौसम कस्तो छ ?
B	It is raining in our place	हाम्रो ठाउँमा पानी परिरहेको छ ।
A	How about the weather in your place ?	तपाईंको ठाउँको मौसम कस्तो छ नि ?
B	It's sunny in our place	हाम्रो ठाउँमा घाम लागेको छ ।
A	Where are you going ?	तपाईं कता जाँदै हुनुहुन्छ ?
B	I am going to school	म स्कूल जाँदै छु ।
A	How about you ?	तपाईं कता जाँदै हुनुहुन्छ नि ?
B	I am going to market	म बजार जाँदै छु ।
A	Nice meeting you	तपाईंलाई भेटेर खुसी लाग्यो ।
B	I am also pleased to meet you	मलाई पनि तपाईंलाई भेटेर खुसी लाग्यो ।

TENSE CHART WITH RULES AND EXAMPLES

Tense	Simple	Continuous	Perfect	Perfect Continuous
Present	**Subject + Verb1** I/We sing a song You sing a song He/She/It sings a song They sing a song म गीत गाउँछु । हामी गीत गाउँछौं । तिमी गीत गाउँछौ । ऊ गीत गाउँछ । उनी गीत गाउँछिन । उनीहरू गीत गाउँछन ।	**Subject + am/is/are + Verb1 + ing** I am singing a song We are singing a song You are sing a song He/She/It is singing a song They are singing a song म गीत गाइरहेको छु । हामी गीत गाइरहेका छौं । तिमी गीत गाइरहेको छौ । ऊ गीत गाइरहेको छ । उनी गीत गाइरहेकी छिन् । उनीहरू गीत गाइरहेका छन् ।	**Subject + has/have + Verb3** I/We have sung a song You have sung a song He/She/It has sung a song They have sung a song मैले गीत गाएको छु । हामीले गीत गाएका छौं । तिमीले गीत गाएका छौ । उसले गीत गाएको छ । उनले गीत गाएकि छिन् । उनीहरूले गीत गाएका छन् ।	**Subject + has/have + been +Verb1 + ing** I/We have been singing a song You have been singing a song He/She/It has been singing a song They have been singing a song मैले गीत गाउँदै आइरहेको छु । हामी गीत गाउँदै आइरहेका छौं । तिमी गीत गाउँदै आइरहेका छौ । ऊ गीत गाउँदै आइरहेको छ । उनी गीत गाउँदै आइरहेकी छिन् । उनीहरू गीत गाउँदै आइरहेका छन् ।
Past	**Subject + Verb2** I/We sang a song You sang a song He/She/It sang a song They sang a song मैले गीत गाएँ । हामीले गीत गायौं । तिमीले गीत गायौ । उसले गीत गायो । उनले गीत गाइन् । उनीहरूले गीत गाए ।	**Subject + was/were + Verb1 + ing** I was singing a song We were singing a song You were singing a song He/She/It was singing a song They were singinga song म गीत गाइरहेको थिएँ । हामी गीत गाइरहेका थियौं । तिमी गीत गाइरहेको थियौ । ऊ गीत गाइरहेको थियो । उनी गीत गाइरहेकी थिइन् । उनीहरू गीत गाइरहेका थिए ।	**Subject + had + Verb3** I/We had sung a song You had sung a song He/She/It had sung a song They had sung a song मैले गीत गाएको थिएँ । हामीले गीत गाएका थियौं । तिमीले गीत गाएको थियौ । उसले गीत गाएको थियो । उनले गीत गाएकी थिइन् । उनीहरूले गीत गाएका थिए ।	**Subject + had + been +Verb+ing** I/We had been singing a song You had been singing a song He/She/It had been singing a song They had been singing a song मैले गीत गाउँदै आइरहेको थिएँ । हामी गीत गाउँदै आइरहेका थियौं । तिमी गीत गाउँदै आइरहेका थियौ । ऊ गीत गाउँदै आइरहेको थियो । उनी गीत गाउँदै आइरहेकी थिइन । उनीहरू गीत गाउँदै आइरहेका थिए ।
Future	**Subject + will + Verb1** I/We will sing a song You will sing a song He/She/It will sing a song They will sing a song म गीत गाउने छु । हामी गीत गाउने छौं । तिमी गीत गाउने छौ । उ गीत गाउने छ । उनी गीत गाउने छिन् । उनीहरू गीत गाउँने छन् ।	**Subject + will + be + Verb1 + ing** I will be singing a song We will be singing a song You will be singing a song He/She/It will be singing a song They will be singing a song म गीत गाइरहेको हुनेछु । हामी गीत गाइरहेका हुनेछौं । तिमी गीत गाइरहेको हुनेछौ । ऊ गीत गाइरहेको हुनेछ । उनी गीत गाइरहेकी हुनेछिन् । उनीहरू गीत गाइरहेका हुनेछन् ।	**Subject + will + have + Verb3** I/We will have sung a song You will have sung a song He/She/It will have sung a song They will have sung a song मैले गीत गाएको हुनेछु । हामीले गीत गाएका हुनेछौं । तिमीले गीत गाएका हुनेछौ । उसले गीत गाएको हुनेछ । उनले गीत गाएकी हुनेछिन् । उनीहरूले गीत गाएका हुनेछन् ।	**Subject + will + have + been +Verb1 + ing** I/We will have been singing a song You will have been singing a song He/She/It will have been singing a song They will have been singing a song मैले गीत गाउँदै आइरहेको हुनेछु । हामी गीत गाउँदै आइरहेका हुनेछौं । तिमी गीत गाउँदै आइरहेका हुनेछौ । ऊ गीत गाउँदै आइरहेको हुनेछ । उनी गीत गाउँदै आइरहेकी हुनेछिन् । उनीहरू गीत गाउँदै आइरहेका हुनेछन् ।

मेरा बारेमा

मेरो नाम खुसी हो । मेरा परिवारमा चार जना सदस्य छौँ । म बुबाआमाकी कान्छी छोरी हुँ । हामी एकले अर्कालाई माया र सहयोग गर्छौं । मेरी दिदी दश कक्षामा पढ्नुहुन्छ । म र दिदी मिलेर खेल्छौँ । दिदीलाई नाच्न मन पर्छ । सुत्ने बेला मलाई बुवाले कथा सुनाउनुहुन्छ । आमाले लोरी सुना(उनुहुन्छ । दिदीले जोक्स सुनाउनुहुन्छ । बुवाले कथा भनेको मलाई रमाइलो लाग्छ । दिदीले जोक्स भनेको सुनेर म धेरै हाँस्छु । आमाले लोरी गाएको सुनेर म एकै छिनमा निदाउँछु ।

मेरो जन्मदिन

मेरो जन्म महिना अगष्ट हो । अहिलेको महिना अप्रिल हो । अगष्ट आउन चार महिना बाँकी छ । अगष्टमा म दश वर्षकी हुनेछु । मलाई मेरो जन्मदिन चाँडै आए हुन्थ्यो जस्तो लाग्छ । हरेक दिन मेरो जन्मदिन भइदिए हुन्थ्यो जस्तो पनि लाग्छ ।

मेरा साथीहरू

म गर्ल्स हाई स्कुलमा पढ्छु । मेरो स्कुल घरबाट टाढा छ । त्यसैले म बस चढेर स्कुल जान्छु । घर पनि बसबाटै फर्कन्छु । मेरो स्कुलमा धेरै विद्यार्थीहरू छन् । मेरा धेरै साथीहरू छन । मलाई धेरै मन पर्ने पाँच जना साथीहरूको नाम यमा, रमा, डोरी, रायन र सुमी हो । हामी स्कुलमा मिलेर खेल्छौँ । एक अर्कालाई माया गर्छौं र सकेको सहयोग पनि गर्छौं।

मेरो घर

नेपालमा मेरो घर काठमाडौँमा छ । न्युजिल्यान्डमा मेरो घर क्राईस्टचर्चमा छ । काठमाडौँको घरमा हजुरबुवा र हजुरआमा बस्नुहुन्छ । क्राईस्टचर्चको घरमा बुवा, आमा, दिदी र म बस्छौं । नेपालको घर ठूलो छ । न्युजिल्यान्डको घर सानो छ । मलाई दुवै घरको बराबर माया लाग्छ ।

हाम्रो खाना

हामीलाई काम गर्दा शक्ति चाहिन्छ । खेल्दा, दौडिँदा, पौडिँदा जे गर्दा पनि शक्ति चाहिन्छ । त्यो शक्ति हामीलाई खानाबाट प्राप्त हुन्छ । खानाले हामीलाई बढ्न पनि सहयोग गर्छ । स्वस्थ खानाले हामीलाई स्वस्थ रहन मद्दत गर्छ । अस्वस्थ खानाले रोगी बनाउँछ । त्यसैले हाम्रो खाना ताजा र स्वस्थ हुनुपर्छ ।

जीवनका लागि पानी

बाँच्नको लागि खाना जस्तै पानी पनि अति नै आवश्यक पर्दछ । कुनै पनि जीव पानीबिना बाँच्न सक्दैन । पानी बिनाको जीवन असम्भव छ । गाई वस्तु, चरा चुरुङ्गी, बोटबिरुवा सबैलाई पानी चाहिन्छ । पिउन, खाना पकाउन, भाडा माँझ्न र लुगा धुन पानी चाहिन्छ । खाना खानुअघि हात धुन पनि पानी चाहिन्छ । खाना खाइसकेपछि चुठ्न पनि पानी चाहिन्छ ।

किसानको रहर

– दैवज्ञराज न्यौपाने

सानो छ खेत सानो छ बारी सानै छ जहान
नगरी काम पुग्दैन खान साँझ र बिहान ॥

बिहानपख झुल्किन्छ घाम देउराली पाखामा
असारे गीत घन्किन्छ अनि सुरिलो भाकामा ॥

काँधको शोभा हलो र जुवा हातमा कोदाली
जीवन धान्न गर्नु नै पर्ने उकाली ओराली ॥

छुपु र छुपु हिलोमा धान रोपेर छोडौँला
बनाई कुलो लगाई पानी आएर गोडौँला ॥

भनेर सानी पटुकी रातो बाँधेर झरेकी
धमिलो खोला बाढीले होला कसरी तरेकी ॥

गालामा साना पसिना दाना मोतीझैँ खुलेकी
घाम र पानी भोक र तिर्खा कसरी भुलेकी ॥

सुसेली हाली बयेली खेल्छ बतास रातमा
जूनले पोख्छ शीतका थोपा धानका पातमा ॥

सुनौला बाला झुलेर होला भुइँलाई छोएको
फलेको हाँगो कहिले छ र ननुही रहेको ?

हिमाल हाँस्छ मिलाई सेता दाँतका लहर
किसान बनी जहान पाल्ने यो मेरो रहर ॥

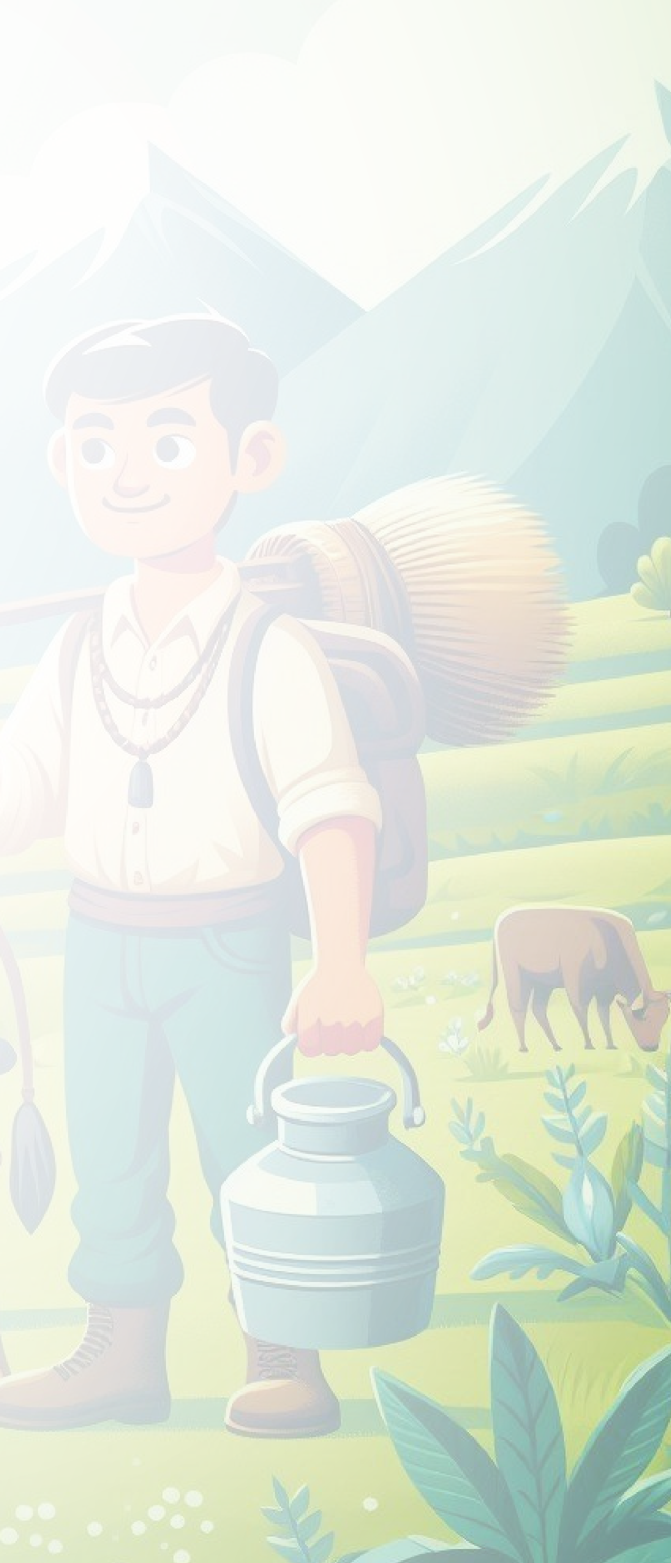

भमरा (गजल)

(डा. घनश्याम प्ररिश्रमीप्रति समर्पित)

- डा. वीरेन्द्र केसी

भुनभुन गर्दै तिमी आयौ भमरा
फूलै फूलको फूलवारीमा छायौ भमरा

चुनी चुनी राम्रा फूलमाथि बसेर
फूलबाट रस चुसी खायौ भमरा

सिकाऊ न मलाई रस चुस्ने कसरी
कहाँबाट यस्तो ज्ञान पायौ भमरा

आज हाम्रो बगैँचामा, हिजो साथीको
भन कति फूलवारी धायौ भमरा

फूलसँग माया गाँस्न तिमी सिपालु
कति फूलसँग माया लायौ भमरा

कैले फूल रिसाउँदा गीत गायौ कि
गायौ भने कुन गीत गायौ भमरा।

नेपाली बालगीत

कुखुरी काँ

कुखुरी काँ बासी भात खाँ ।
खै मेरो बासी भात ? बिरालोले खायो ।
खै बिरालो ? मुसा मार्न गयो ।

खै मुसा ? दुलो भित्र पस्यो ।
खै दुलो ? गाईले कुल्च्यो ।

खै गाई ? खोलाले बगायो ।
खै खोला ? सुक्यो ॥।

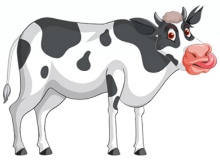

ताराबाजी लै लै

ताराबाजी लै लै ।
मामा आए घोडा ।
माइज् आइन् डोली ।

पापा ल्याइन् सोली ।
काफल गेडी कुटुक्क ।
बुबु माम सुपुक्क ।
बिरालो भन्छ म्याउँ म्याउँ ।
अगुल्टो भन्छ उछिट्याऊँ ॥

म्याऊँ म्याऊँ बिरालो

म्याऊँ म्याऊँ बिरालो यतातिर आऊ
मेरो नाना काटी दिने मुसा मारी खाऊ
कराईको बुबु नखाऊ म त भोकै हुन्छु
धुरुधुरु रुन्छु लात्तीले हान्छु
चोर बिरालो भन्छु

कति राम्री पुतली

टालाटुली बटुली, कति राम्री पुतली !
सानी पनि छैन रे, ठूली पनि हैन रे
जिउ सुत्त परेकी, पहेँली र पातली
कति राम्री पुतली !
लाइदिउँ कि बुलाकी ? टीकी राम्रो होला कि ?
कोरी-बाटी चुलठी, आँखा दुवै गाजली
कति राम्री पुतली !

शरीरका अङ्गहरू (Parts of Human Body)

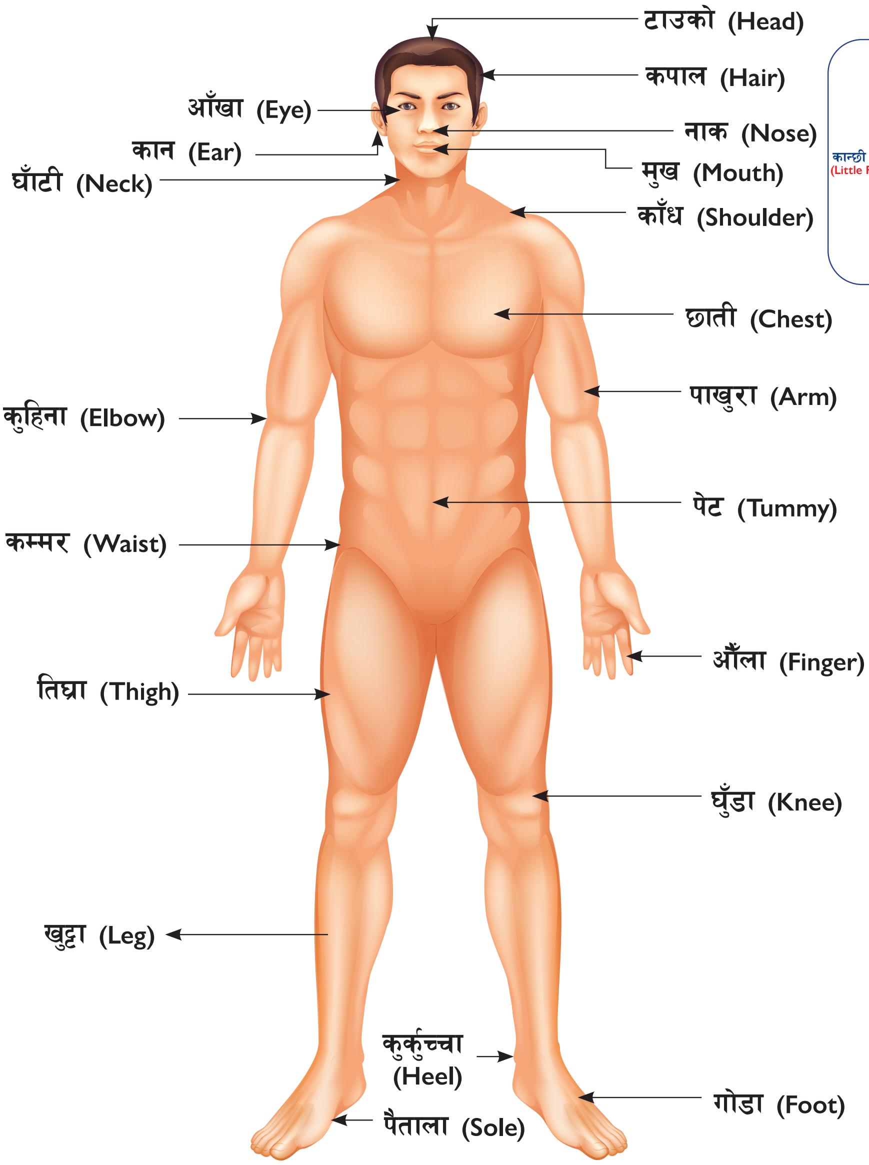

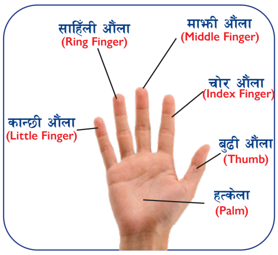

मुख
(Mouth)

दाँत
(Teeth)

जिब्रो
(Tongue)

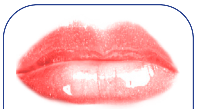
ओठ
(Lips)

सम्पादक समूह

डा. वीरेन्द्र केसी

उद्धव प्रसाद अधिकारी

श्रीधर मान सिंह बस्न्यात

डा. घनश्याम परिश्रमी
(भाषा सम्पादन)

अमीर जोशी
(लेआउट डिजाइन)

प्रकाशक:
mark minds
marketing & solutions

नेपाली साहित्य समाज न्युजिल्यान्ड एवम् गैर आवासीय नेपाली सङ्घ न्युजिल्यान्डको
लागि मार्क माइण्डस् प्रा.लि.,काठमाडौं द्वारा प्रकाशित

नेपाली मातृभाषा क ख कोसेली
भाग २

9789937190947